МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
_____
(підпис)
"____" _____ 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності D1 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва магістерської програми)

на тему «Облік, аналіз та контроль діяльності на будівельних підприємствах: сучасний стан та напрями удосконалення (на прикладі ТОВ «ЛИК ПЛЮС»)»
(назва теми)

Виконавець:
студентка Центру заочної та вечірньої форм навчання, група 6зф1м
Кутас Анна Віталіївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:
Доктор економічних наук, професор
(науковий ступінь, вчене звання)
Артюх Оксана Валентинівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ОДЕСА – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП……. 3

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ…….. 6

1.1. Підприємства будівельної галузі у народногосподарському комплексі України: державна регламентація…… 6

1.2. Порядок відображення господарських операцій у системі бухгалтерського обліку будівельних компаній……. 12

1.3. Податкове регулювання підприємств у сфері будівельної діяльності…….. 24

РОЗДІЛ 2. ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ОБЛКУ ТА ЗВІТНОСТІ НА ТОВ «ЛИК ПЛЮС»……... 31

2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика досліджуваного підприємства……. 31

2.2. Документальне забезпечення обліку та звітності господарських операцій на ТОВ «ЛИК ПЛЮС»…….. 41

2.3. Моделювання оптимізації прибутку на підприємствах будівельної галузі……. 46

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ. 55

3.1. Аналіз фінансового стану та діяльності ТОВ «ЛИК ПЛЮС».. 55

3.2. Методичні аспекти аудиту будівельних підприємств: сучасні виклики та шляхи удосконалення …… 60

ВИСНОВКИ……..…… 64

Список використаних джерел…….…… 66

Додатки……..… 70

ВСТУП

Актуальність теми. Будівництво є однією з ключових складових національної економіки, виступає центральною ланкою будівельного комплексу країни, що охоплює кілька взаємопов'язаних напрямів: виробництво будівельних матеріалів, власне будівельно-монтажні роботи, будівельне машинобудування, а також проектно-конструкторські й науково-дослідні розробки у цій галузі. За останні 10 років будівельна галузь становила понад 5 % у загальному обсязі виробленої продукції [1]. Діяльність будівельних підприємств охоплює широкий спектр робіт − від створення нових об'єктів капітального будівництва до проведення поточних ремонтів та інших видів поліпшення основних засобів. Будівельна галузь тісно інтегрована з іншими секторами економіки, оскільки є одним з основних споживачів їх продукції. З цього приводу можна констатувати, що ефективність функціонування будівельних підприємств прямо впливає на розвиток низки підприємств інших напрямів національної економіки.

У контексті фінансово-господарської діяльності будівельних підприємств особливого значення набуває якісне, повне та своєчасне інформаційне забезпечення, що включає комплекс планових, облікових, податкових, аналітичних та інших відповідних документів. Воно є основою ефективного управління та формування достовірних даних у сфері обліку та оподаткування щодо фінансового стану, господарських операцій та взагалі результатів діяльності підприємства. Саме тому питання формування належного документального забезпечення будівельних підприємств у розрізі обліку, аналізу та контролю залишаються актуальними та є підставою для вибору теми даного дослідження.

Дослідження проблемних аспектів обліку та контролю на підприємствах будівельної галузі, тенденції її розвитку, зокрема у воєнний час, а також сучасні

виклики оподаткування висвітлені у працях таких науковців, як: Гусарова Л., Ємельянова О. М., Коба О. В., Краєвський В. М., Лаврухіна К. О., Лемішовська О. С., Онищенко В., Павелко О. В., Паламарчук О. М., Петришина С. В., Пінчук К. С., Половинець Д. В., Рубцова О., Титок В. В., Федак В. Я. та інших дослідників. Проте і досі багато питань залишаються відкритими та підлягають подальшому вирішенню.

Об'єктом дослідження є процес обліку, аналізу та контролю на підприємствах будівельної галузі.

Предметом дослідження є розкриття проблемних аспектів обліку, аналізу і контролю, та надання пропозицій щодо їх удосконалення у системі управління на будівельних підприємствах.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є вирішення проблемних аспектів обліку, аналізу і контролю на будівельних підприємствах. Для досягнення мети в роботі були поставлені такі завдання:

– дослідити державну регламентацію діяльності підприємств будівельної галузі у народногосподарському комплексі України;

– розглянути порядок відображення господарських операцій у системі бухгалтерського обліку будівельних компаній;

– розкрити податкове регулювання підприємств у сфері будівельної діяльності;

– навести організаційно-економічну характеристику досліджуваного підприємства;

– вивчити документальне забезпечення обліку та звітності господарських операцій на ТОВ «ЛИК ПЛЮС»;

– розглянути підходи до моделювання оптимізації прибутку на підприємствах будівельної галузі;

– провести загальний аналіз фінансового стану та діяльності ТОВ «ЛИК ПЛЮС»;

– дослідити методичні аспекти аудиту будівельних підприємств із зазначенням сучасних проблем та шляхів їх вирішення на ТОВ «ЛИК ПЛЮС».

Методи дослідження. У роботі використовувались теоретичні методи (аналіз, синтез, узагальнення, порівняння тощо) та практичні методи, у тому числі такі, що охоплюють збір та обробку фактичних даних за допомогою:

− статистичних методів, які використовуються для обробки звітності підприємства з метою виявлення залежностей, тенденцій та закономірностей;

− первинних і зведених документів для виявлення недоліків та переваг у системі бухгалтерського обліку та оподаткуванні, а також для проведення аналізу та контролю фінансового стану та господарської діяльності;

− аналітичних розрахунків;

− економіко-математичного моделювання, яке дозволяє створити спрощені моделі певних процесів для вивчення властивостей обліку, аналізу і контролю, та прогнозувати результати діяльності підприємства на основі облікових даних.

− графічних методів, які унаочнюють результати дослідження. зображення результатів дослідження та інші методичні прийоми.

Інформаційною базою дослідження є: наукові статті, монографії, законодавчі та інші нормативно-правові акти, довідники, статистичні дані, матеріали наукових конференцій, а також статутні документи досліджуваного підприємства, його облікові та звітні дані.

Структура та обсяг роботи. У кваліфікаційній роботі використано 31 джерел інформації. Загальний обсяг роботи 70 сторінок, 10 таблиць, 12 ілюстрацій, 15 додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

1.1. Підприємства будівельної галузі у народногосподарському комплексі України: державна регламентація

Підприємства будівельної галузі – це суб’єкти господарювання, які займаються будівництвом, яке включає будування нових об'єктів, різні види поліпшень об'єктів (реконструкцію, розширення, добудову, реставрацію, ремонти, монтажні роботи).

Будівельний сектор посідає провідне місце серед провідних галузей національної економіки, адже від його стабільного функціонування значною мірою залежить стійкість та розвиток економічної системи держави. Значущість будівництва пояснюється тим, що на відміну від багатьох інших галузей воно є високоресурсомістким, потребує значних трудових витрат та активно використовує продукцію широкого кола суміжних сфер. Водночас розвиток будівельного комплексу сприяє створенню нових робочих місць і забезпечує мультиплікативний ефект: кожна інвестиція в будівництво стимулює зростання пов’язаних виробництв. Таким чином, будівництво виступає каталізатором розвитку широкого спектра галузей народного господарства.

Погодимося з тим, що в умовах воєнного стану зростає потреба у створенні ефективної системи економічної безпеки на будівельних підприємствах. З цього приводу погодимося з ключовими факторами, які формують потребу в економічній безпеці, як-то:

– висока технологічна складність будівельних процесів та необхідність у постійному контролі якості виконаних робіт;

– географічна віддаленість та розпорошеність будівельних майданчиків, що ускладнює управління матеріальними ресурсами й підвищує ризики їх втрати, особливо за умов бойових дій;

– тривалість циклу зведення будівель та споруд, що потребує стабільного фінансування на всіх етапах реалізації проєкту;

– залежність фінансових потреб будівельних компаній від коливань ринкових цін на будівельні матеріали, що може спричиняти незаплановані перерви в роботах та формувати додаткові фінансові ризики [2; 3].

Втім не можна не відмітити, що незважаючи на воєнний стан в Україні спостерігається зростання кількості суб'єктів господарювання, задіяних у будівельній сфері. У порівнянні з попередніми роками на сучасному етапі помітно збільшилася кількість суб'єктів господарської діяльності, які працюють у сегменті зведення житлових та нежитлових будівель, виконання електромонтажних робіт, а також монтажу водопровідних систем, опалення й кондиціонування. У цьому зв'язку погодимося з тим, що відновлення будівельної галузі залежить від низки факторів, серед яких – це повернення довіри покупців на ринку нерухомості, налагодження логістики постачання будівельних матеріалів, подолання дефіциту кваліфікованої робочої сили та відновлення темпів будівництва, характерних для довоєнного періоду [4]. Активізація будівельних процесів здатна стати одним з ключових драйверів післявоєнного економічного відновлення країни.

Нормативно-правове забезпечення будівельної галузі в Україні формується на основі відповідних законодавчих та нормативно-правових актів, а також Державних будівельних норм (ДБН). Нормативно-правове забезпечення охоплює усю будівельну сферу − від проєктування, експертизи до експлуатації об'єктів, і деталізує вимоги до безпеки, якості та ефективності будівельних робіт.

Варто підкреслити, що з 01.01.2023 року Законом України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» у національне законодавство інтегровано положення консолідованої редакції Регламенту Європейського Союзу № 305/2011 від 09.03.2011 р., стосовно визначення гармонізованих правил функціонування ринку будівельної продукції [5; 6].

У сфері бухгалтерського обліку та фінансової звітності нормативне регулювання підприємств будівельної галузі визначено Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [7] та національними чи міжнародними стандартами - НП(С)БО/ МСБО або МСФЗ.

Якщо будівельне підприємство здійснює облік та складає звітність за міжнародними стандартами, то воно застосовує МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами» [8] (до 01.01.2018 року застосовувалися МСБО 11/ IAS 11 «Будівельні контракти», МСБО 18 «Дохід», КТМФЗ 15 «Угоди про будівництво об’єктів нерухомості»).

Необхідно відмітити, що у підприємств будівельної галузі, які вже перейшли на міжнародні стандарти, виникає багато питань щодо правильності визнання доходів за будівельними контрактами.

Так, хоча МСФЗ 15 встановлює принципи визнання доходу від договорів з будівництва, але вимоги стандарту не враховують особливості визнання виручки у будівництві у зв’язку довготривалістю виробничого процесу на відміну від МСФЗ 11 (IAS 11) та НП(С)БО 18.

Порівняємо порядок визнання доходу за національними та міжнародними стандартами (табл. 1.1).

Як видно з табл. 1.1, у міжнародній практиці передбачено, що дохід за будівельними контрактами має визнаватися з плином часу, тобто на основі оцінки прогресу щодо виконання зобов’язань перед замовником. Однак такий підхід викликає низку практичних труднощів, зокрема щодо моменту передачі контролю над активом (незавершеним будівництвом) клієнту.

Таблиця 1.1

Співставлення вимог до порядку визнання доходу за національними та міжнародними стандартами

Елементи вимог	Національні стандарти		Міжнародні стандарти
	НП(С)БО 15 «Дохід»	НП(С)БО 18 «Будівельні контракти»	МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами»
1	2	3	4
Визнання доходу щодо надання послуг (робіт)	Визнається, виходячи зі ступеня завершеності операції з надання послуг на дату балансу, якщо може бути достовірно оцінений результат цієї операції	Визнається з урахуванням ступеня завершеності робіт на дату балансу, якщо кінцевий фінансовий результат будівельного контракту може бути достовірно оцінений	Визнається дохід від звичайної діяльності для зобов'язання щодо виконання, яке задовольняється з *плином часу*, лише якщо суб'єкт господарювання може обґрунтовано оцінити свій прогрес* на шляху до повного задоволення зобов'язання щодо виконання. **Довідка:* прогрес вимірюється як ступінь завершеності, що показує, яка частина обіцяних активів була передана клієнту. Оцінюється прогрес (тобто визначається наскільки виконане зобов'язання), за допомогою єдиного методу. У кінці кожного звітного періоду проводиться переоцінка ступеня завершеності, щоб відобразити фактичний прогрес.
Методи визначення ступеня завершеності робіт, послуг для визнання доходу (його частки)	1. Визначення питомої ваги обсягу послуг (робіт) на певну дату у загальному обсязі послуг, які мають бути надані. 2. Визначення питомої ваги витрат у зв'язку із наданням послуг (робіт), у загальній очікуваній сумі таких витрат. Сума витрат, здійснених на певну дату, включає тільки ті	1. Вимірювання та оцінки виконаних робіт. 2. Співвідношення обсягу виконаної частини роботи та загального обсягу робіт. 3. Співвідношення фактичних витрат від дати початку виконання будівельного контракту та очікуваної суми витрат за	<u>Методи оцінювання прогресу</u> 1. За результатом (зокрема: аналіз виконання, завершеного на сьогоднішній день, оцінки досягнутих результатів, здійснені етапи, час, що минув, та кількість виготовлених чи переданих одиниць). 2. За ресурсами, які використані для задоволення зобов'язання щодо його виконання (наприклад, спожиті матеріальні ресурси, витрачені трудові годин, понесені витрати, час, що минув, або використані машинні години) по відношенню до очікуваного загального обсягу ресурсів, необхідного для задоволення

Продовження табл. 1.1

1	2	3	4
	витрати, які відображають обсяг наданих послуг (робіт) на цю саму дату.	контрактом у цілому.	цього зобов'язання щодо виконання.

Джерело: складено за [8 - 11]

Постає питання: коли саме замовнику має бути передана земельна ділянка, на якій ведуться роботи, чи у який спосіб має бути документально підтверджено факт переходу контролю. Такі суперечності пов’язані з суттєвими відмінностями у методологічних підходах національних і міжнародних стандартів насамперед у трактуванні поняття «будівельний контракт».

Так, у НП(С)БО 18 ключовим є встановлення підходу до визнання доходів, які виникають у результаті виконання будівельного контракту. Натомість МСФЗ 15 (IFRS 15) спрямований на визначення принципів, за якими підприємство повинно відображати дохід залежно від моменту передачі клієнту контролю над активом.

У МСФЗ 15 особлива увага приділяється питанням незавершеного виробництва. Це закономірно, адже можливість визнання доходу протягом часу в міжнародній практиці безпосередньо пов’язана зі станом незавершеного будівництва. Такий актив оцінюється як різниця між сумою активів або зобов’язань, пов’язаних із виконанням контракту, та виплатами, отриманими від замовника. У країнах ЄС та США найчастіше застосовують метод оцінки ступеня завершеності (percentage-of-completion) або метод накопичених витрат, щодо яких існує висока ймовірність відшкодування. Водночас слід зазначити, що у МСФЗ немає прямого аналога українського НП(С)БО 16 «Витрати», що ускладнює формування переліку витрат, які можна включати до вартості будівельного контракту [12].

І національні, і міжнародні стандарти вимагають визнання доходів та витрат за будівельним контрактом лише за умови можливості достовірного визначення фінансового результату. Якщо ж така точна оцінка неможлива, дохід визнається в межах витрат, які підлягають відшкодуванню, тоді як витрати включаються до того періоду, у якому вони понесені.

Прибуток підрядника, що включається до складу незавершеного будівництва, повинен пропорційно розподілятися відповідно до рівня виконання робіт. Сума прибутку, яка включається до вартості робіт, що подається до оплати, не може перевищувати фактичний відсоток виконання.

Таким чином, аналіз вимог стандартів дозволяє стверджувати, що МСФЗ 15 «Дохід від договорів із клієнтами» поки що недостатньо адаптований для специфіки довгострокових будівельних контрактів. Підтримуючи позицію низки науковців [13], можна стверджувати, що НП(С)БО 18 «Будівельні контракти» є більш практичним та зрозумілим для вітчизняних будівельних підприємств. Проте застосування виключно національної системи стандартів стримує інтеграцію українських компаній у глобальні ринки капіталу. Для ефективного залучення інвестицій та повноцінного включення суб’єктів господарювання України в міжнародний економічний простір необхідно адаптувати національну систему бухгалтерського обліку до вимог міжнародних стандартів. Це, у свою чергу, може стати потужним фактором модернізації та розвитку економіки України.

Крім стандартів у системі бухгалтерського обліку також застосовуються інші нормативні документи, інструкції, методичні рекомендації, вказівки, внутрішньофірмові регламенти.

Так, за допомогою Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [14] будівельні підприємства на підставі плану рахунків ведуть синтетичний облік, а також розробляють робочий план із

застосуванням аналітичних рахунків та формують аналітичний облік.

З метою встановлення єдиних методичних засад формування собівартості будівельно-монтажних робіт будівельними компаніями у системі обліку застосовуються Методичні рекомендації з формування собівартості будівельно-монтажних робіт [15], які містять групування витрат за елементами та статтями; особливості планування та формування собівартості будівельно-монтажних робіт за договорами підряду та інші відомості [16].

У податковій сфері будівельні підприємства керуються Податковим кодексом України (ПКУ) [17] та іншими методичними розробками Державної податкової служби України.

Отже, ознайомлення з державною регламентацією підприємств будівельної галузі, які замають вагоме місце у народногосподарському комплексі України, вказує на то, що діяльність таких підприємств регулюється на достатньому рівні. Нормативне забезпечення обліку та оподаткування у системі управління будівельних підприємств є обґрунтованим та динамічним.

1.2. Порядок відображення господарських операцій у системі бухгалтерського обліку будівельних компаній

Бухгалтерський облік будівельних компаній має особливості, які пов’язані зі специфікою їх діяльності. Розглянемо найбільш знакові для будівельної галузі господарські операції.

1. Будівництво за довгостроковими будівельними контрактами.

За такими договорами будівельні роботи виконуються понад один рік, і зазвичай не передбачається поетапне прийняття окремих частин робіт. Такі контракти регулюють відносини між замовником і підрядником протягом тривалого періоду часу і мають на меті досягнення кінцевого результату.

Довгостроковість більшості будівельних контрактів вимагає застосування у системі бухгалтерського обліку певних правил, у частині поступового визнання доходів з метою дотримання принципу нарахування, відповідності доходів і витрат за періодами. Тобто дохід не може визнаватися на всю суму лише після здачі побудованого об'єкта (виконаних робіт), адже це порушить співставність доходів і витрат між періодами.

Розглянемо порядок відображення в обліку господарських операцій при виконанні довгострокових будівельних контрактів**.**

Так, у Додатку до НП(С)БО 18 для відображення в обліку валової заборгованості за довгостроковим контрактами передбачено застосування субрахунків:

238 «Завершені етапи по незакінчених будівельних контрактах»;

239 «Проміжні рахунки», хоча вони відсутні у Плані рахунків та Інструкції щодо застосування цього Плану рахунків.

Відповідно до вимог НП(С)БО 18 валова заборгованість за роботи за будівельним контрактом розглядається у двох аспектах, як заборгованість: замовників (сума перевищення витрат підрядника і визнаного ним прибутку над сумою проміжних рахунків без ПДВ на дату балансу з початку виконання контракту); замовникам (сума перевищення проміжних рахунків без ПДВ над витратами підрядника і визнаним ним прибутком на дату балансу з початку виконання контракту). Проміжні рахунки − це рахунки за виконані роботи за будівельним контрактом, передані замовнику для оплати [11].

Зазначимо, якщо залишки Д-т 238 > К-т 239, то різниця між ними (Д-т 238 – К-т 239) означає валову заборгованість замовників і навпаки, − якщо залишки Д-т 238 < К-т 239, то різниця між ними (Д-т 239 − К-т 238) означає валову заборгованість замовникам за роботи за будівельним контрактом.

Отже, за довготривалим контрактом сума доходу за кожним періодом (роком) визначається розрахунковим шляхом на підставі обраних методів визначення ступеню завершеності робіт.

Способи оцінювання доходу шляхом визначення ступеня завершеності робіт, послуг зображено на рис. 1.1.

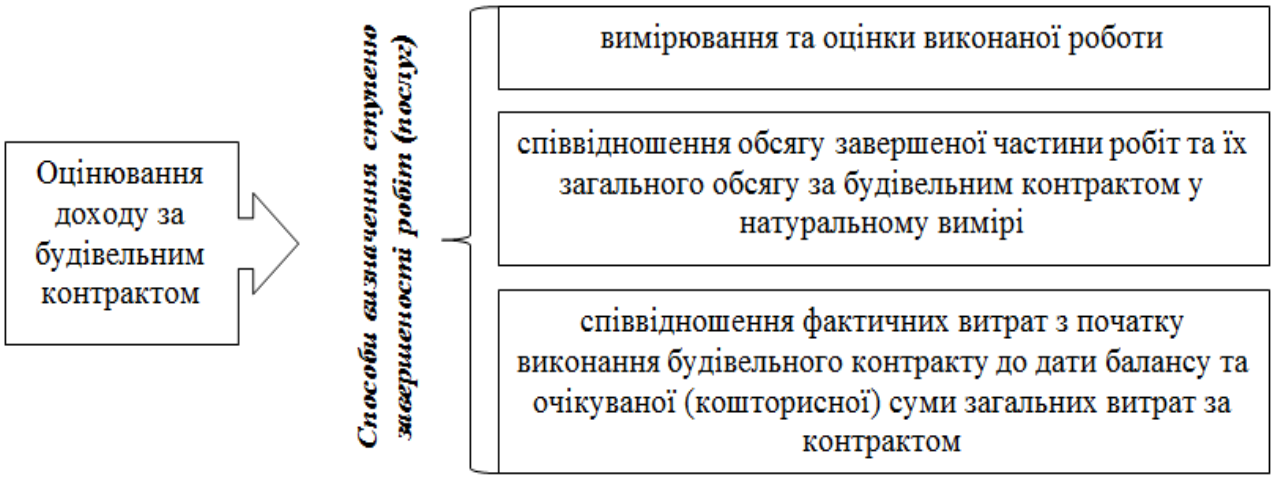

Рис. 1.2. Способи оцінювання доходу шляхом визначення ступеня завершеності робіт (послуг)

Джерело: узагальнено за [11]

При цьому розрахункова сума доходу може вийти більшою або меншою від суми проміжних рахунків, які виставлено замовнику.

На підставі умовних даних розглянемо приклад обліку операцій будівельної компанії за довгостроковим будівельним контрактом.

Припустимо, що будівельна компанія на підставі довгострокового контракту виконала будівельні роботи у певній послідовності:

1 рік – розрахункова сума доходу 1000,0 тис. грн (без ПДВ), а сума проміжного рахунку на підставі складених акту та довідки, узгоджених з замовником − 850,0 тис. грн.

2-й рік − розрахункова сума доходу 300,0 тис. грн (без ПДВ), а сума проміжного рахунку на підставі складених акту та довідки, узгоджених з замовником – 450,0 тис. грн. (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Облік операцій підрядника за довгостроковим будівельним контрактом

№ з/п	Зміст бухгалтерського проведення	Д-т	К-т	Сума, тис. грн
1	2	3	4	5
1 рік				
1	Визнаний дохід з будівництва торгівельного приміщення. Розрахунок з урахуванням ПДВ: (1000+ 1000 х 20 %)	361	703	1200
2	Податкове зобов'язання (ПЗ) з ПДВ	703	643	200
3	Дохід (без ПДВ)	238	239	1000
4	Відкориговано проміжні рахунки після виставлення рахунку замовнику (на підставі підписаних акту і довідки) методом «червоного сторно» Розрахунок: 850 – 1000 = -150	(361)	(239)	(150)
5	Відкориговано ПДВ у частині коригування рахунків методом «червоного сторно». Розрахунок:150 × 20% = -30	(361)	(643)	(30)
5	Визнано ПЗ з ПДВ за складеним актом приймання-передачі та зареєстрованої податкової накладної (ПН). Розрахунок: 850×20% = 170	643	641	170
6	Отримана оплата від замовника. Розрахунок: 850 + 170 = 1020	311	361	1020
7	Сума доходу віднесена на фінансовий результат Розрахунок: 1200 –200 = 1000	703	791	1000
Висновок: За 1 рік маємо кредитове сальдо за субрахунком 239 – 850,0 тис. грн (1000 – 150), дебетове сальдо за субрахунком 238 – 1000,0 тис. грн. Д-т 238 > К-т 239 (1000 > 850) → утворилася валова заборгованість замовників за будівельним контрактом у сумі 150,0 тис. грн (1000 – 850).				
2-й рік				
1	Визнаний дохід з будівництва торгівельного приміщення Розрахунок з урахуванням ПДВ: 300×1,2 = 360	361	703	360
2	ПЗ з ПДВ	703	643	60
3	Визнано розрахункову суму доходу (без ПДВ)	238	239	300
4	Відкориговано проміжні рахунки після виставлення рахунка замовнику. Розрахунок: 450 – 300 = 150	361	239	150
5	Відкориговано ПДВ. Розрахунок: 150×0,2 = 30	361	643	30
6	Визнано ПЗ з ПДВ. Розрахунок: 450×0,2 = 90	643	641	90

Продовження табл. 1.2

1	2	3	4	5
7	Отримана оплата від замовника	311	361	540
8	Закрито проміжні рахунки після завершення будівельного контракту. Розрахунок: 1000 + 300 = 1300.	239	238	1300
9	Сума доходу віднесена на фінансовий результат. Розрахунок: 360 – 60 = 300.	703	791	300

Джерело: складено за [16]

Варто відмітити, що на будівельних підприємствах дохід може оцінюватися за фіксованою ціною або за ціною «витрати плюс», що прямо впливає на визначення фінансового результату (рис. 1.3).

Рис. 1.3 Вплив будівельних контрактів на визнання фінансового результату діяльності будівельного підприємства

Джерело: узагальнено за [11]

Розрахунок доходу за будівельним контрактом може коригуватися, коли:

− змінюється фактична вартість ресурсів чи інших активів, що формують контрактну ціну;

− виникають претензії, пов’язані з якістю або обсягом виконаних робіт;

− сторони ініціюють перегляд раніше погодженої договірної вартості внаслідок нових обставин або умов виконання контракту.

Вартість об’єктів будівництва безпосередньо залежить від джерела фінансування будівельних робіт. Якщо проект реалізується за рахунок державних коштів, визначення договірної ціни має здійснюватися відповідно до Закону України «Про ціни і ціноутворення» щодо державного регулювання вартості [18], та інших нормативних документів, зокрема кошторисних норм України у будівництві [19; 20], які регламентують порядок формування вартості науково-проєктних, вишукувальних робіт, а також будівельних робіт у цілому.

Облік собівартості у будівництві здійснюється за тими ж методологічними підходами й правилами, що й для звичайних підприємств, які викладені в НП(С)БО 16 «Витрати». Будь-які галузеві методичні вказівки носять суто рекомендаційний характер та є необов’язковими до виконання, тому пріоритетне значення при організації бухгалтерського обліку у будівельних організаціях мають НП(С)БО / МСФЗ.

Водночас міжнародна практика спирається на комплексний підхід, закріплений у кількох стандартах:

– IAS 2 «Запаси»;

– IAS 11 «Будівельні контракти» (втратив чинність, але використовується у порівняльних дослідженнях);

– IFRS 15 «Дохід за договорами з клієнтами»;

– IFRS 13 «Оцінка справедливої вартості».

Співставимо основні методичні підходи у частині відображення витрат за стандартами у міжнародній та вітчизняній практиці (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Співставлення методичних підходів у частині відображення витрат у будівництві: міжнародна та вітчизняна практика

Критерії співставлення	Вимоги	
	НП(С)БО 16, НП(С)БО 18	МСФЗ (IAS 2, IFRS 15)
1	2	3
Склад витрат, які формують собівартість	Витрати класифікуються на: прямі матеріальні, прямі трудові, інші прямі та загальновиробничі (ЗВВ), які розподіляються між об'єктами будівництва. У собівартість включаються лише витрати операційної діяльності, без урахування фінансових та інвестиційних витрат.	Підхід є ширшим та більш гнучким: до виробничої собівартості включаються витрати, необхідні для приведення активу у стан та місце, придатні для його використання чи продажу. IFRS 15 дозволяє капіталізувати витрати на виконання контракту, якщо вони: безпосередньо пов'язані з контрактом, створюють ресурси, які будуть використані у майбутньому, очікувано відшкодовуються замовником.
	НП(С)БО 16 як і IAS 2 вимагає виключати з собівартості ненормативні втрати, простої, понаднормові витрати.	
Оцінка витрат	Оцінка здійснюється здебільшого за фактичними витратами. Незавершене будівництво відображається за фактичною собівартістю, з урахуванням вимог НП(С)БО 18, який розкриває засади відсоткового методу визначення ступеня завершеності.	При оцінці незавершеного будівництва та продажу нерухомості стандарти використовують концепцію справедливої вартості, яка може застосовуватись при певних умовах. Також застосовується модель asset/liability approach: якщо роботи випереджають оплату → виникає контрактний актив; якщо оплата випереджає роботи → контрактне зобов'язання. Прогрес визначають за: методом витрат (cost-to-cost), фізичним прогресом, інспекціями виконання робіт.
Підхід до формування ЗВВ	Чітко регламентує порядок розподілу: постійні ЗВВ − пропорційно нормальній потужності, змінні ЗВВ − пропорційно фактичній діяльності. У випадку простоїв чи недовантаження частина витрат визнається у складі поточних витрат	Аналогічно вимагає розподіляти ЗВВ за нормальної виробничої потужності. Проте IFRS 15 дозволяє капіталізувати частину накладних витрат, якщо вони: прямо відносяться до виконання контракту, розподіляються системно та обґрунтовано.

Джерело: узагальнено за [8; 9; 11; 12]

Огляд співставлення методичних підходів у частині витрат у будівництві показав, що МСФЗ охоплюють ширший спектр витрат, орієнтуються на економічну сутність і критерій відшкодування, тоді як НП(С)БО 16 − на формальне групування витрат. Щодо включення ЗВВ у собівартість будівництва, то можна зазначити, що вимоги МСФЗ дозволяють більшу гнучкість відносно формування ЗВВ та їх віднесення до фактичної собівартості будівельно-монтажних робіт (БМР).

Специфіка операцій будівельних компаній обумовлює формування особливих первинних документів та облікових регістрів, наприклад:

– Акт приймання виконаних будівельних робіт (форма № КБ-2в);

– Довідка про вартість виконаних будівельних робіт та витрати (форма № КБ-3);

– Журнал обліку виконаних робіт (форма № КБ-6);

– Акт виконаних робіт / акт наданих послуг та інші.

Форма акта виконаних робіт / наданих послуг є вільною, яка залежить від господарської ситуації, побажань сторін та умов договору (рис.1.4).

АКТ № 16
прийому-передачі виконаних робіт (наданих послуг)

Ми, що нижче підписалися, представник Виконавця і представник Замовника, уклали цей акт про те, що Виконавець виконав роботи з установки вікна згідно договору № 56 від 28.06.2024 р.

№	Назва роботи (послуги)	Од. вим.	Кіль-ть	Ціна	Сума
1	Установка вікна з профілю Rehau Euro 60, склопакету 4-16-4 та віконної фурнітури Maco	1	2	8000,00	16000,00
2	Установка ппідвіконня	1	2	500,00	500,00
Разом:					16500,00

Всього робіт надано на суму (*прописом*): *Шістнадцять тисяч п'ятсот гривень 00 коп.*

Роботи виконані повністю, сторони претензій одна до одної не мають.
Акт складено у 2-х екземплярах, п одному для Виконавця та Замовника.

Роботу здав
від ВИКОНАВЦЯ:

Роботу прийняв
від ЗАМОВНИКА:

Рис. 1.2. Зразок акта виконаних робіт/наданих послуг

Джерело: [21]

2. Іншою особливістю у системі бухгалтерського обліку будівельних компаній є операції з тимчасовими спорудами.

Наявність тимчасових споруд, тобто споруд з полегшених конструкцій, які встановлюються на короткий термін і не мають фундаменту – це прерогатива будівництва. Тимчасові споруди призначені для виконання будівельних і монтажних робіт та мають відображатися у бухгалтерському обліку. У практичній діяльності будівельних підприємств тимчасові споруди прийнято поділяти на титульні та нетитульні, хоча законодавчому рівні ці терміни не закріплені.

Як показує практика, під час зведення тимчасових об’єктів за рахунок коштів замовника, передбачених у кошторисі, такі об’єкти називають титульними й обліковують на балансі забудовника. Титул у будівництві − це документ про введення в експлуатацію будови. Титульні споруди мають переважно капітальний характер, їх зводять на тривалий термін експлуатації і можуть використовувати навіть одночасно для забезпечення будівельного процесу декількох будівельних майданчиків (наприклад, електростанції, котельні, насосні тимчасового призначення; тимчасові матеріально-технічні склади та майданчики, платформи для матеріалів, виробів, конструкцій і устаткування; тимчасові виробничі майстерні і кузні; полігони для виготовлення залізобетонних і бетонних виробів; спеціальні і архітектурно оформлені паркани та огорожі в містах). Варто відмітити, що через відсутність методичних рекомендацій щодо термінів експлуатації таких споруд, норм їх списання, кожним будівельним підприємством вони визначаються самостійно залежно від конкретних умов діяльності [22].

У випадку, коли зведення об’єктів здійснюють за рахунок накладних витрат будівельної організації, такі об’єкти називають нетитульними й обліковують на балансі будівельного підприємства (огорожі основного об’єкта будівництва, складські приміщення, навіси, приоб’єктні контори і комори

майстрів комори, душові, неканалізовані вбиральні і приміщення для обігрівання робітників, настили, стрем'янки, драбини, перехідні містки, ходові дошки, огорожі при розпланування будівлі тощо) [21; 22].

Перелік тимчасових титульних та нетитульних будівель і споруд можна знайти у ДБН Д.1.1-1-200. Підсумовуючи, можна зазначити, що критеріями для розрізнення титульних і нетитульних будівель і споруд є наявність документа про введення в експлуатацію (титулу, акта тощо) та відповідність класифікаціям у ДБН Д.1.1-1-200 [20].

Тимчасові будівлі та споруди обліковуються на рахунках 10 класу, а саме:

1) титульні − на 103 «Будинки та споруди», 104 «Машини та обладнання», 105 «Транспортні засоби», 106 «Інструменти, прилади та інвентар»;

2) нетитульні − на 113 «Тимчасові нетитульні споруди».

Витрати на спорудження та розбирання тимчасових будівель і споруд включають до виробничої собівартості БМР, якщо такі витрати включені у кошторис на будівництво об'єкта.

Бухгалтерське відображення придбання, експлуатації та вибуття таких об'єктів ведеться відповідно до вимог НП(С)БО 7 «Основні засоби». Амортизація може прямо включатися до собівартості об'єкта будівництва, або спочатку на 91 «Загальновиробничі витрати» з наступним розподілом між декількома об'єктами.

Якщо кошторисом не передбачено витрати на спорудження та розбирання тимчасових нетитульних споруд, то їх вважають понаднормативними і відносять на собівартість реалізованої продукції у періоді виникнення таких витрат.

Витрати на придбання або виготовлення необоротних тимчасових нетитульних споруд обліковують як капітальні вкладення на субрахунку 153 «Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів», з відображенням проводок:

Д-т 153 К-т 20, 22, 63, 65, 66.

Д-т 113 К-т 153.

Амортизацію тимчасових нетитульних споруд, витрати на їх ремонт, утримання та розбирання розподіляють та відносять на собівартість БМР, якщо такі витрати передбачені кошторисом будівництва.

Облік витрат на виготовлення оборотних нетитульних споруд і пристроїв не можна вважати капітальними вкладеннями, тому для них доречно відкривати окремий субрахунок (наприклад, 233 «Створення оборотних тимчасових нетитульних споруд») [22].

Доцільною, на наше переконання, є і пропозиція фахівців відносити собівартість виготовлених оборотних тимчасових нетитульних споруд і пристроїв до складі виробничих запасів (Д-т 22 із застосуванням спеціального субрахунку, наприклад 223 «Тимчасові нетитульні споруди і пристрої з терміном використання до одного року»).

З цього приводу списання вартості оборотних тимчасових нетитульних споруд і пристроїв має відбуватися у момент їх передачі в експлуатацію не на рахунки 23 або 91, а на рахунок 39 «Витрати майбутніх періодів» з наступним рівномірним періодичним (щомісячним) списанням на поточні витрати (Д-т 23, 91 К-т 39 «Витрати майбутніх періодів»).

Розглянемо дані пропозиції у системі бухгалтерського обліку на умовних прикладах:

1. Витрати на спорудження приміщень для обігріву робітників:

Д-т 233 «Створення оборотних тимчасових нетитульних споруд»

К-т 20, 661, 651, 13.

2. Відображено собівартість приміщення у складі МШП:

Д-т 223 «Тимчасові нетитульні споруди і пристрої з терміном використання до одного року»

К-т 233.

3. Придбані настили, драбини, сходи у постачальників:

Д-т 22 К-т 631

Д-т 641 К-т 631.

4. Передано в експлуатацію об’єкти: Д-т 23, 91 К-т 22.

5. Витрати, пов’язані з утриманням переданих в експлуатацію об’єктів:

Д-т 23, 91 К-т 20, 661, 651, 13

6. Витрати, пов’язані з ліквідацією переданих в експлуатацію об’єктів:

Д-т 23, 91 К-т 20, 661, 651, 13

7. Оприбутковано придатні до використання виробничі запаси, що залишилися від розбирання споруд: Д-т 20 К-т 71.

Отже, специфіка функціонування будівельних підприємств обумовила доцільність впровадження в системі бухгалтерського обліку певних проведень: під час введення в експлуатацію оборотних тимчасових нетитульних споруд відображення їх вартості у складі витрат майбутніх періодів з поступовим рівномірним списанням на поточні витрати. Такі пропозиції сприятимуть більшій аналітичності та якості бухгалтерського обліку тимчасових (титульних і нетитульних) будівель і споруд у практичній діяльності будівельних підприємств.

Підсумовуючи, узагальнимо галузеві особливості будівництва, які впливають на формування доходів, витрат, фінансового результату у системі бухгалтерського обліку, це:

– довготривале виробництво, у процесі якого витрати накопичуються у розрізі кожного об'єкта або кожного договору;.

– кошторисна природа витрат, які поділяються на нормовані та фактичні, порівнюються для оцінки відхилень;

– комплексність залучених ресурсів (матеріали, будівельна техніка, транспортні та логістичні витрати, заробітна плата та інші ресурси);

– пряма залежність від зовнішніх факторів через сезонність робіт, коригування договірної ціни у разі зміни кошторису, затримки постачань тощо;

– застосування спеціальних первинних документів для фактичного підтвердження кожної господарської операції

– наявність загальнобудівельних витрат (тимчасові споруди, технагляд, авторський нагляд тощо), розподіл яких є обов'язковою частиною формування собівартості.

Така специфіка будівельної галузі робить бухгалтерський облік складним, багатокомпонентним та сильно залежним від вибраної системи нормативів і стандартів.

1.3. Податкове регулювання підприємств у сфері будівельної діяльності

Будівельна галузь в Україні належить до стратегічно важливих секторів економіки, що зумовлює потребу в чіткій та системній податковій регуляції. Ефективна податкова політика у сфері будівництва має забезпечувати, з одного боку, стабільне надходження коштів до бюджетів різних рівнів, а з іншого − сприяти створенню сприятливих умов для діяльності підприємств будівельно-інвестиційного комплексу.

У цьому контексті доцільно розглянути ключові елементи податкового регулювання, які впливають на операційну та фінансову діяльність суб'єктів будівельного ринку, та визначити основні види податкових платежів, характерних для цієї галузі.

1. Податок на прибуток підприємств.

Будівельні організації, що функціонують на загальній системі оподаткування, є платниками податку на прибуток за ставкою 18 %. База оподаткування визначається з урахуванням специфіки формування фінансового

результату у будівництві та може обчислюватися за двома підходами, передбаченими ПКУ:

1) за методом коригування фінансового результату до оподаткування. (такий порядок застосовується у випадку, коли річний дохід підприємства за попередній звітний період, визначений відповідно до НП(С)БО або МСФЗ, перевищує 40 млн. грн.);

2) без коригувань фінансового результату. Цей підхід дозволений для підприємств, річний дохід яких не перевищує 40 млн. грн., і передбачає визначення об'єкта оподаткування виключно за даними бухгалтерського обліку, сформованими за НП(С)БО або МСФЗ, без застосування податкових різниць.

При формуванні об'єкта оподаткування ключове значення має правильність визначення доходів і витрат будівельного підприємства. Враховуючи тривалість виробничого циклу, специфіку обліку незавершеного будівництва, використання кошторисної документації та можливість виникнення довгострокових договорів, податковий результат суттєво залежить від методики визнання доходів і витрат, обраної відповідно до облікової політики підприємства. Таким чином, податкове навантаження у будівництві прямо корелює з особливостями формування фінансового результату, що визначає актуальність системного контролю за обліковими оцінками, класифікацією витрат і застосуванням відповідних стандартів звітності.

На умовному прикладі розглянемо справляння податку на прибуток будівельного підприємства, річний дохід якого за останній звітний період не перевищує 40,0 млн. грн. (табл.1.4).

2. ПДВ

Для підприємств будівельної галузі існують різні варіанти оподаткування ПДВ в залежності від видів контрактів та, відповідно, від видів діяльності.

Розглянемо правила нарахування ПДВ за довгостроковими будівельними контрактами.

Таблиця 1.4

Бухгалтерський облік операцій на будівельному підприємстві за 1 квартал поточного року

№ з/п	Зміст господарської операції	Д-т	К-т	Сума, грн.
1	2	3	4	5
1 квартал поточного року				
1	Списання визнаних витрат на собівартість будівельних робіт за контрактом	903	231	150000
2	Визнано доход за контрактом	36	703	202500
3	ПЗ з ПДВ (від суми отриманої у попередньому періоді передплати)	703	643	33333
4	Відображено ПЗ з ПДВ, що перевищує суму ПДВ від передплати	703	641	417
5	Чистий дохід віднесено на фінансовий результат	703	791	168750
6	Сума витрат віднесена на фінансові результати	791	903	150000
7	Визначено фінансовий результат до оподаткування. Розрахунок: 168750-150000 =18750			
8	Податок на прибуток: 18750 х 18% = 3375	98	641	3375
9	Витрати з податку на прибуток віднесено на фінансові результати	791	98	3375
10	Фінансовий результат після оподаткування перенесений до нерозподіленого прибутку Розрахунок: 18750-3375 =15375	791	441	15375
Дані для Податкової декларації з податку на прибуток за 1 квартал поточного року				
11	Загальна сума фінансового результату до оподаткування			18750
12	Податок на прибуток			3375

Джерело: власна розробка

Податкове законодавство зі справляння ПДВ передбачає особливі дати визначення ПЗ та ПК з ПДВ (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Правила нарахування ПДВ за довгостроковими будівельними контрактами

Вимоги ПКУ	Умови довгострокового контракту	Дата виникнення ПЗ та ПК з ПДВ
1	2	3
п. 187.9, ст. 187, п.198.1, ст. 198 ПКУ	Не передбачено поетапне здавання робіт	ПЗ - дата фактичної передачі виконавцем результатів робіт за такими договорами ПК - дата фактичного отримання замовником результатів робіт, оформлених актами виконаних робіт

Продовження табл. 1.5

1	2	3
		за такими договорами.
пп. 14.1.266, п.14.1, ст. 14, п.187.1, ст. 187 ПКУ	Передбачено виконання підрядних будівельних робіт підрядниками та субпідрядниками	Можна застосовувати касовий метод податкового обліку (це стосується і ПК з ПДВ)
	Перше постачання: об'єктів житлової нерухомості; неподільного житлового об'єкта незавершеного будівництва/майбутнього об'єкта житлової нерухомості	
п.187.7, ст. 187 ПКУ	Передбачена оплата контракту за рахунок бюджетних коштів	Це дата зарахування таких коштів на рахунок платника податку або дата отримання відповідної компенсації у будь-якій іншій формі

Джерело: складено за [17]

ПДВ нараховується, як правило, за загальною ставкою 20 %. Втім є і певні пільги.

Так, операції з постачання житлових об'єктів після завершення будівництва звільнені від ПДВ згідно з пп. 197.1.14 п. 197.1. ст. 197 ПКУ.

При здійсненні будівельної діяльності за звичайними контрактами підприємства нараховують та сплачують ПДВ за загальними правилами. Також будівельні підприємства сплачують низку інших податкових зобов'язань, які мають безпосередній вплив на собівартість будівельних робіт та фінансовий результат.

3. Єдиний податок

Будівельні підприємства, які застосовують спрощену систему оподаткування є платниками єдиного податку. Це може бути вигідним для суб'єктів, які здійснюють окремі види будівельно-ремонтних робіт або працюють як субпідрядники В залежності від обраної групи платники податків можуть застосовувати різні ставки єдиного податку.

Слід відмітити, що вітчизняним законодавством будівельна діяльність дозволена як юридичним, так і фізичним особам-підприємцям – ФОП, за умови дотримання критеріїв ПКУ.

Так, ФОП 2 групи платників єдиного податку можуть виконувати будівельно-ремонтні роботи для населення та інших ФОП; ФОП 3 групи платників єдиного податку можуть надавати будівельні послуги юридичним особам.

Юридичні особи 3 групи платників єдиного податку мають право займатися будівництвом, сплачуючи єдиний податок за ставкою 3 % (з ПДВ) або 5 % (без ПДВ).

Разом з цим слід зауважити, що спрощена система оподаткування може бути вигідною тоді, коли:

– підприємство виконує роботи з невеликою питомою вагою матеріальних витрат;

– значна частина діяльності − це праця (монтажні, ремонтні роботи), а не матеріаломісткі процеси;

– підприємство працює переважно як субпідрядник.

4. Плата за землю (земельний податок та орендна плата) у сфері будівництва.

Відмітимо, що земля є одним з ключових ресурсів у будівельній галузі, оскільки саме на земельній ділянці розміщується об’єкт будівництва, здійснюються будівельно-монтажні роботи, а також тимчасово зберігаються матеріали, техніка та обладнання. Тому плата за землю часто становить суттєву частку загальних витрат компанії.

Платниками земельного податку є юридичні особи − власники або користувачі земельних ділянок (у т.ч. на правах постійного користування).

Об’єктом оподаткування виступають земельні ділянки, які перебувають у власності або у постійному користуванні.

Будівельні організації найчастіше користуються земельними ділянками на правах оренди, тому обов'язком підприємства є сплата орендної плати за землю, розмір якої визначається в договорі оренди, але не може бути меншим або більшим за межі, встановлені ПКУ.

Для земельних ділянок з проведеною нормативною грошовою оцінкою (НГО) база розрахунку податку визначається як нормативна грошова оцінка землі, помножена на коефіцієнти індексації. Для земель без НГО − використовуються ставки, встановлені органами місцевого самоврядування.

Варто зазначити, що для забудовників плата за землю є важливою, оскільки:

– земельна ділянка часто зайнята протягом тривалого періоду будівництва; підприємство несе витрати навіть тоді, коли об'єкт ще не приносить доходу;

– ставки плати за землю у вигляді земельного податку та орендної плати у містах можуть бути високими.

Тому правильне планування земельних платежів є ключовим елементом управління витратами на будівництві.

Як підсумок, зазначимо, що податкові платежі є важливими елементами податкової системи, які безпосередньо впливають на собівартість, кінцевий фінансовий результат та загалом на фінансову ефективність будівельних підприємств. Тому правильний вибір системи оподаткування, оптимізація податкових платежів, дозволяють знизити навантаження на бюджет підприємства та підвищити рентабельність будівельного бізнесу.

Висновки до розділу 1

Дослідження теоретичних основ бухгалтерського обліку на будівельних підприємствах дало змогу зазначити, що підприємства будівельної галузі мають велике значення у народногосподарському комплексі України, виступаючи

каталізатором розвитку широкого спектра галузей економіки. Діяльність таких підприємств регулюється на державному рівні, забезпечуючи у достатньому обсязі нормативну базу для організації обліку та оподаткування.

Узагальнення галузевих особливостей будівництва дало можливість довести, що бухгалтерський облік на таких підприємствах є складним, багатокомпонентним, залежним від обраної системи нормативів та характеру відносин з покупцями та замовниками. Також розглянуто податкове регулювання у сфері будівництва та зазначено, що податкові платежі прямо впливають на собівартість, прибуток та загалом на фінансову ефективність будівельних підприємств. З метою зниження податкового тягаря важливо розробляти заходи податкової оптимізації, що в цілому підвищить прибутковість будівельного бізнесу.

РОЗДІЛ 2. ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ОБЛКУ ТА ЗВІТНОСТІ НА ТОВ «ЛИК ПЛЮС»

2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика досліджуваного підприємства

ТОВ «ЛИК ПЛЮС» − українська інжинірингова компанія, яке зареєстроване розпорядженням Солом'янської районної державної адміністрації в місті Києві 18.09.2012 р. В Єдиному державному реєстрі про проведення державної реєстрації юридичної особи записано 18.09.2012 р. за №1 556 102 0000 044499. Місцезнаходження реєстраційної справи: Солом'янська районна державна адміністрація в місті Києві.

У Державній службі статистики України (ідентифікаційний код органу: 37507880) товариство взято на облік 19.09.2012.

Організаційно-правова форма підприємства: товариство з обмеженою відповідальністю.

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ: 38352354.

Юридична адреса: Україна, 03036, м. Київ, Міжнародний аеропорт "КИЇВ" (ЖУЛЯНИ), проспект Повітрофлотський, буд. 92 Б.

Діяльність ТОВ "ЛИК ПЛЮС" здійснюється у відповідності до діючих законодавчих та інших нормативно-правових актів на підставі Статуту, зареєстрованого у новій редакції за рішенням учасника від 07.08.2018 р., № 07/08/18 (додаток А).

Статутний капітал складає 4925000,0 грн., який 100 % сформований за рахунок внеску учасника – фізичної особи.

Наведемо види діяльності підприємства за КВЕД:

Основний:

43.22 − Монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування.

Інші види діяльності:

43.21 − Електромонтажні роботи.

46.73 − Оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням.

46.90 − Неспеціалізована оптова торгівля.

71.12 − Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг, технічного консультування в цих сферах.

41.20 − Будівництво житлових і нежитлових будівель.

42.22 − Будівництво споруд електропостачання та телекомунікацій.

95.12 − Ремонт обладнання зв'язку.

95.11 − Ремонт комп'ютерів і периферійного устаткування.

81.10 − Комплексне обслуговування об'єктів.

71.11 − Діяльність у сфері архітектури.

62.09 − Інша діяльність у сфері інформаційних технологій і комп'ютерних систем.

62.03 − Діяльність із керування комп'ютерним устаткуванням.

62.02 − Консультування з питань інформатизації.

62.01 − Комп'ютерне програмування.

43.99 − Інші спеціалізовані будівельні роботи.

43.91 − Покрівельні роботи.

43.39 − Інші роботи із завершення будівництва.

43.34 − Малярні роботи та скління.

43.33 − Покриття підлоги й облицювання стін.

43.32 − Установлення столярних виробів.

43.31 − Штукатурні роботи.

43.29 − Інші будівельно-монтажні роботи.

43.12 − Підготовчі роботи на будівельному майданчику.

43.11 – Знесення.

42.99 − Будівництво інших споруд.

42.21 − Будівництво трубопроводів.

42.11 − Будівництво доріг і автострад.

41.10 − Організація будівництва будівель.

33.20 − Установлення та монтаж машин і устаткування.

33.14 − Ремонт і технічне обслуговування електричного устаткування.

33.13 − Ремонт і технічне обслуговування електронного й оптичного. Устаткування.

33.12 − Ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення.

33.11 − Ремонт і технічне обслуговування готових металевих виробів

71.20 − Технічні випробування та дослідження.

80.20 − Обслуговування систем безпеки (додаток Б).

Діяльність ТОВ "ЛИК ПЛЮС" проводиться на підставі ліцензій (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Ліцензійна діяльність ТОВ "ЛИК ПЛЮС": огляд дозвільних документів

Термін дії (Серія та номер)	Вид діяльності	Орган ліцензування та видачі дозволу
1	2	3
з 25.09.2019 до 25.09.2024 (3161.19.32)	Технологічне устаткування хімічної, біохімічної, нафтохімічної, нафтогазопереробної, металургійної, коксохімічної, ливарної, олійно-жирової, ефіроолійної, деревообробної промисловості, хлор- та аміаковикористовуючих виробництв. Електрообладнання, призначене для експлуатації (застосування) у вибухонебезпечних зонах. Монтаж, демонтаж, налагодження, ремонт, технічне обслуговування, реконструкція машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки.	Територіальне управління Держпраці по Київської області і м. Києва

Продовження табл. 2.1

1	2	3
з 18.12.2018 Безстроково (АЕ 290485)	Господарська діяльність пов'язана зі створенням об'єктів архітектури	Державна архітектурно-будівельна інспекція України

Джерело: складено за [23]

Також ряд відповідних дозвільних документів наведено у додатках В, Г, Д, Е, Ж.

У період дослідження ТОВ "ЛИК ПЛЮС" здійснювало:

– ремонт внутрішньомайданчикових електромереж;

– налагодження мереж теплопостачання;

– ремонт мереж водопостачання та водовідведення;

– ремонт та технічне обслуговування генераторів та іншої техніки;

– випробування вимірювання ізоляції кабельних трас і опори контуру захисту заземлення комутаційного обладнання;

– ремонт мереж живлення створних знаків тощо.

ТОВ "ЛИК ПЛЮС" виконує роботи і за рахунок бюджетних коштів на підставі тендерів для різних замовників, як-то: Південна філія ДП «АМПУ»; Відділ культури, молоді, туризму та спорту Саф'янівської сільської ради Ізмаїльського району Одеської області тощо.

ТОВ "ЛИК ПЛЮС" взято на облік платників податків у Головному управлінні ДПС у м. Києві, у Центральній ДПС (ідентифікаційний код органу: 44116011) 20.09.2012 р. за № 165633.

До Реєстру платників єдиного внеску ТОВ "ЛИК ПЛЮС" взято на облік 19.09.2012 р. за № 22143.

ТОВ "ЛИК ПЛЮС" знаходиться на загальній системі оподаткування, є платником податку на прибуток, ПДВ, плати за землю та інших податків та зборів відповідно до вимог ПКУ.

Як платник ПДВ, ТОВ "ЛИК ПЛЮС" зареєстровано 01.12.2012 р.

Індивідуальний податковий номер платника ПДВ : 383523515533.

Послуги надаються товариством безпосередньо замовникам без залучення посередників на підставі укладених із замовниками договорів.

Головними конкурентами ТОВ «ЛИК ПЛЮС» на ринку таких видів робіт, як монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування, є: ТОВ «ТЕХ-ІНКОМ», ТОВ «БКА», ТОВ «УКРСПЕЦОБЛАДНАННЯ», ТОВ «ЮСГ», ТОВ «КОМПАНІЯ ФАРМПРО», ТОВ «ТЕХЕКС-ГАЗ», ТОВ «ПРОМ ІНЖИНІРИНГ ГРУП», ТОВ «ГУП», ТОВ «Б КОМ», ТОВ «ДЕВЕЛОПМЕНТ ПРОФЕШИОНАЛС» та інші.

Чисельність працівників ТОВ «ЛИК ПЛЮС» на кінець 2024 року склала 10 осіб.

Організаційна структура ТОВ «ЛИК ПЛЮС» наведена на рис. 2.1.

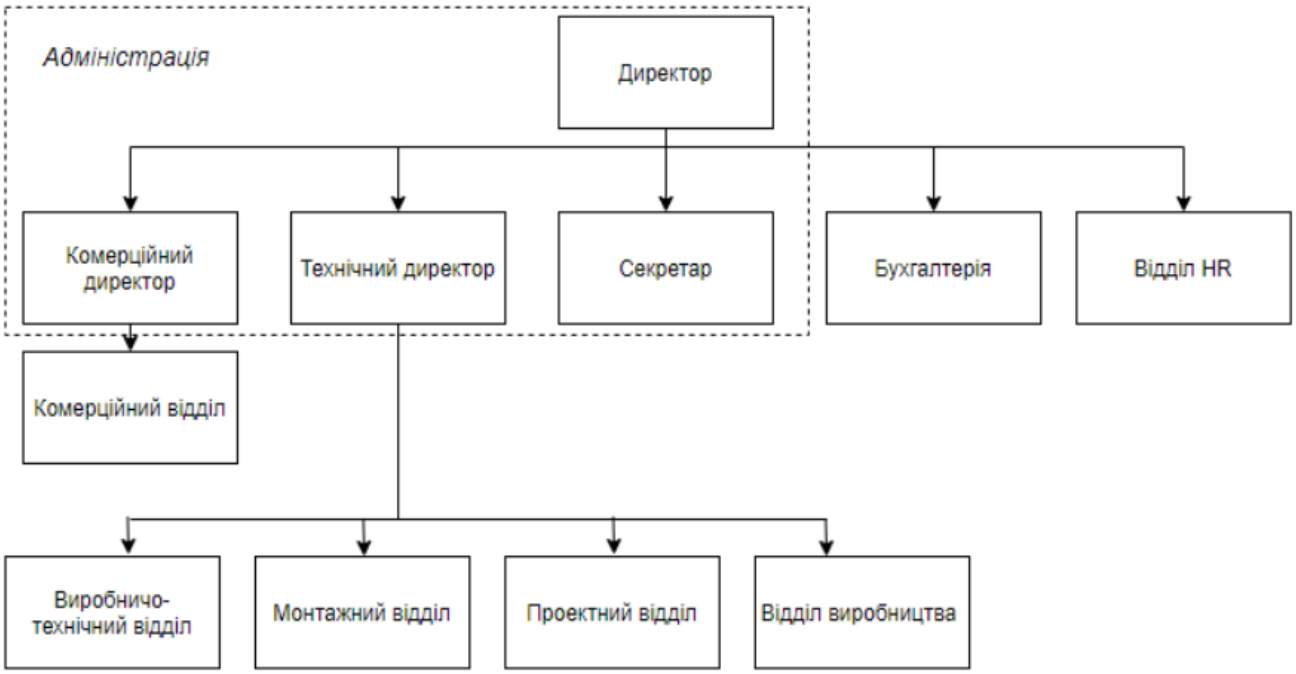

Рис. 2.1. Організаційна структура ТОВ «ЛИК ПЛЮС»

Джерело: складено на підставі даних підприємства

Директор товариства здійснює оперативне керівництво його адміністративно-господарчою та комерційною діяльністю в межах наданих компетенцій.

На підприємстві форма організації бухгалтерського обліку автоматизована за допомогою програми «BAS Бухгалтерія».

Зовнішній контроль здійснюється державними органами контролю.

Для економічної характеристики підприємства розглянемо основні фінансові показники, які наведені у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Агреговані показники фінансової звітності ТОВ «ЛИК ПЛЮС» у динаміці років

Фінансові показники, тис. грн.	Звітні роки				
	2020	2021	2022	2023	2024
1	2	3	4	5	6
Агреговані показники Балансу					
Основні засоби	78.7	48.1	22.5	10.3	1.6
Необоротні активи	78.7	48.1	22.5	10.3	1.6
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	3135.2	964.8	622.7	475.5	693.3
Гроші та їх еквіваленти	851.8	1806.6	49.7	355.3	637.2
Оборотні активи	10933.9	13530.2	10152.0	9971.7	12736.6
Разом активи	11012.6	13578.3	10174.5	9982.0	12738.2
Зареєстрований (пайовий) капітал	4925.0	4925.0	4925.0	4925.0	4925.0
Власний капітал	5107.2	5123.0	5137.6	5152.7	5214.5
Довгострокові зобов’язання і забезпечення			0.0	0.0	
Короткострокові кредити банків		1355.0	0.0	0.0	929.5
Поточні зобов’язання і забезпечення	5905.4	8455.3	5036.9	4829.3	7523.7
Разом пасиви	11012.6	13578.3	10174.5	9982.0	12738.2
Агреговані показники Звіту про фінансові результати					
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	22687.6	17111.0	6827.8	12529.2	15714.1
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт,	20541.1	14637.6	6001.5	11302.3	14124.8

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6
послуг)					
Фінансовий результат до оподаткування (EBT)	-36.1	19.2	17.8	18.4	75.4
Валовий прибуток	2146.5	2473.4	826.3	1226.9	1589.3
Фінансові результати від операційної діяльності	-36.1	19.1	-0.8	18.4	244.5
Податок на прибуток	x	3,5	3,2	3,3	13,6
Чистий фінансовий результат – прибуток (збиток)	(36.1)	15.7	14.6	15.1	61.8

Джерело: складено за даними фінансової звітності (додатки И, К)

Агреговані дані Балансу ТОВ «ЛИК ПЛЮС» показують, що загальна сума його активів у 2024 році у порівнянні з 2020 роком збільшилася на 1725,6 тис. грн. (12738.2-11012.6) або на 16 % переважно за рахунок значного зростання вартості запасів. Загальний аналіз показників джерел фінансування активів підприємства свідчить про те, що в 2024 р. валюта балансу зросла у порівнянні з 2020 роком насамперед за рахунок зростання:

1) короткострокових кредитів банків (якщо на кінець 2020 року у товариства не було заборгованості за поточними банківськими кредитами, то на кінець 2024 року заборгованість склала 929.5 тис. грн.);

2) поточної кредиторської заборгованості перед постачальниками та підрядниками за товари, роботи, послуги (якщо на кінець 2020 року у товариства кредиторська заборгованість складала 5905.4 тис. грн, то на кінець 2024 року -7523.7 тис. грн., що більше на 1618,3 тис грн.).

Огляд агрегованих показників Звіту про фінансові результати суб'єкта малого підприємництва показує, що у періодах з 2020-2024 рр. спостерігається поступове зниження чистого доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг, − якщо за 2020 рік сума такого доходу складала 22687.6 тис. грн., то за 2024 рік − 15714.1 тис. грн, що на 6973,5 тис. грн. або на 69,3% менше, і це є негативним фактором. Втім спостерігається і зменшення собівартості

реалізованої продукції, товарів, робіт, послуг, − якщо за 2020 рік собівартість складала 20541.1 тис. грн., то за 2024 рік − 14124.8 тис. грн, що на 6416,3 тис. грн. або на 68,8 % менше.

Разом з цим можна відмітити позитивну тенденцію у частині зростання прибутковості діяльності ТОВ «ЛИК ПЛЮС». Так, за 2020 рік підприємство спрацювало збитково, збиток склав 36.1 тис. грн., але в наступних звітних періодах діяльність товариства вже є прибутковою. Чистий прибуток склав у 2021 році - 15.7 тис. грн., у 2022 році - 14.6 тис. грн. у 2023 році - 15.1 тис. грн., у 2024 році - 61.8 тис. грн., що є позитивним фактором.

Також доцільно проаналізувати ліквідність та платоспроможність ТОВ «ЛИК ПЛЮС» за допомогою співставлення фінансових індикаторів (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Аналіз індикаторів ліквідності та платоспроможності ТОВ ЛИК ПЛЮС» у динаміці років

Статті фінансової звітності, індикаторів ліквідності та платоспроможності	Період звітний, роки				
	2020	2021	2022	2023	2024
1	2	3	4	5	6
Індикатори ліквідності					
Коефіцієнт поточної ліквідності, який характеризує здатність погашати поточні зобов'язання строком до 1 року за рахунок оборотних активів, у %. Норма > 100 %.	85,9	81,4	34,0	43,8	29,4
Коефіцієнт абсолютної ліквідності, що відображає здатність погашати поточні зобов'язання лише за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів, у %. Норма > 20%.	14,4	21,4	1,0	7,4	8,5
Коефіцієнт швидкої ліквідності, який показує здатність покривати короткострокові зобов'язання найбільш ліквідними активами, у %.	83,3	77,4	26,7	38,2	25,6
Коефіцієнт відношення грошових коштів до активів, що вказує на частку грошових коштів та еквівалентів у загальній структурі активів, у %.	7,7	13,3	0,5	3,6	5,0

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4	5	6
Проміжний коефіцієнт покриття, що визначається як частка від ділення суми грошових коштів і дебіторської заборгованості до короткострокових зобов'язань компанії, у %.	83,3	77,4	26,7	38,2	25,6
Індикатори платоспроможності					
Коефіцієнт автономії, що характеризує частку власного капіталу у загальній сумі коштів, у %. Оптимальне значення ≥ 50 %.	46,4	37,7	50,5	51,6	40,9
Коефіцієнт відношення чистого боргу до прибутку до вирахування витрат за відсотками та сплати податків (EBIT), що показує у скільки разів чистий борг (тобто загальний борг мінус грошові кошти) перевищує розмір EBIT. Прийнятний рівень: від 0 до 3÷5.	-140,0	348,1	- 6 234,0	243,2	28,2
Коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом, що розраховується як співвідношення між власним капіталом і необоротними активами, та відображає структуру фінансування необоротних активів власними коштами та борговими зобов'язаннями, у %.	6 489,4	10 650,7	22833,8	50 026,2	325906,2

Джерело: складено за даними товариства (додатки И, К)

З табл. 2.3 видно, що коефіцієнт поточної ліквідності у періоді, який аналізується не відповідає нормативному значенню та на кінець звітного періоду значно зменшився (з 85,9 % у 2020 році до 29,4 % у 2024 році). Це свідчить про значний фінансовий ризик, зростаючі проблеми з платоспроможністю та нездатність підприємства своєчасно погашати короткострокові борги. Така ситуація вимагає термінових заходів для покращення фінансового стану, оскільки вона може призвести до банкрутства.

Коефіцієнт автономії у 2022-2023 рр. відповідав нормативу, але у 2024 році показник значно знизився (51,6 % у 2023 році до 40,9 % у 2024 році), що

сигналізує про високий рівень ризиків і низьку стійкість компанії в середньостроковій перспективі

Ділову активність підприємства характеризує низка показників, завдяки яким можна визначити її рівень та розкрити фактори впливу на неї, як-то: інвестиційна привабливість, фінансова стійкість, платоспроможність підприємства.

Так, коефіцієнт оборотності загальних активів, який дозволяє виміряти продуктивність активів шляхом їх зіставлення із обсягом виручки, складає:

2020 р. - 1,6;

2021р. - 1,4;

2022 р. - 0,6;

2023 р. -1,2;

2024 р. - 1,4.

В цілому коефіцієнт оборотності загальних активів протягом досліджуваних періодів значно не змінювався, що може свідчить про достатню ефективність використання активів.

Робочий капітал - це різниця між оборотними активами підприємства та його короткостроковими зобов'язаннями, який являє собою частину оборотних активів, що використовується для покриття поточних операцій компанії. Оборотність робочого капіталу на ТОВ ЛИК ПЛЮС» показує ефективність використання робочого капіталу з точки зору згенерованої ним виручки, та складає:

2020 р. - 4,5;

2021р. - 3,4;

2022 р. - 1,3;

2023 р. - 2,4;

2024 р. - 3,0.

Зниження показника оборотності робочого капіталу на кінець 2024 року показує, що оборотні активи (запаси, дебіторська заборгованість, грошові кошти) у звітному періоді генерують менше доходу у порівнянні з попередніми періодами, що є негативною тенденцією.

Оборотність дебіторської заборгованості показує, скільки раз протягом року погашається дебіторська заборгованість, а саме:

2020 р. − 3,5;

2021 р. − 3,9;

2022 р. − 2,3;

2023 р. – 9,0;

2024 р. − 11,3.

Як бачимо, на кінець звітного періоду відбувається зростання оборотності, що може свідчити про покращення ліквідності компанії, оскільки компанія швидше отримує платежі від клієнтів, та підвищення ефективності кредитної політики.

Підсумовуючи, слід зауважити, що з метою зменшення залежності підприємства від найбільш термінових зобов’язань управлінському персоналу бажано поповнювати власні обороні кошти шляхом подальшого збільшення прибутку від господарської діяльності. Це дозволить покращити фінансову стабільність та платоспроможність підприємства.

2.2. Документальне забезпечення обліку та звітності господарських операцій на ТОВ «ЛИК ПЛЮС»

У періоді дослідження ТОВ «ЛИК ПЛЮС» виконувало господарські операції з монтажу водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування, а також інші види операцій (наприклад, роботи з організації та безпечного ведення будівельно-монтажних робіт і ведення виконавчої документації;

технічне обслуговування машин та механізмів, демонтажні послуги та різні підрядні роботи). Всі господарські операції проводилися на підставі укладених угод з контрагентами та первинних документів, які в подальшому відображалися в облікових регістрах та економічній звітності.

Приклади первинних документів та облікових регістрів наведено у додатках Л, М, Н, П, Р, С, Т.

Розглянемо найбільш поширені операції, які здійснювалися протягом звітного періоду на ТОВ «ЛИК ПЛЮС», у системі бухгалтерського обліку.

Так, бухгалтерський облік монтажу водопровідних мереж включає облік витрат (матеріали, зарплата, послуги), доходи від виконаних робіт та відображення розрахунків з контрагентами. Операції монтажу водопровідних мереж доречно розглянути у певній послідовності.

Так, спочатку відбувається придбання виробничих матеріалів (наприклад, труб, фітингів), які оприбутковуються на склад підприємства (Д-т 20 К-т 63) на підставі первинних документів, та в подальшому списуються на витрати (наприклад, Д-т 234 «Господарські матеріали» К-т 20).

У процесі виробництва накопичуються певні витрати, які формують виробничу собівартість − витрати на оплату праці, матеріальні витрати, амортизація, інші витрати

Облік операції з монтажу водопровідних мереж підрядника ТОВ «ЛИК ПЛЮС» представлено у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Облік операції з монтажу водопровідних мереж підрядника ТОВ «ЛИК ПЛЮС»

№ з/п	Зміст господарської операції	Д-т	К-т	Первинні документи
1	2	3	4	5
1	Відображено оприбуткування виробничих матеріалів від постачальників	201	631	Прибуткова накладна, товарно-транспортна накладна

Продовження табл. 2.4

1	2	3	4	5
2	ПК з ПДВ	641	631	Податкова накладна, зареєстрована в ЄРПН
3	Оприбутковано матеріальні цінності, придбані підзвітними особами	201	372	Авансовий звіт, прибуткова накладна
4	Оприбутковано матеріальні цінності від допоміжних виробництв	201	232	Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів
5	Оприбутковано матеріали, отримані в результаті демонтажу тимчасових (нетитульних) споруд.	201	113	Акти демонтажу, списання споруд, оцінки та оприбуткування матеріальних цінностей
6	Відпущено запчастини, паливо на утримання та експлуатацію будівельних машин і обладнання для загальновиробничих потреб	91	20	Лімітно-забірна картка, накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів, палива, Акт-вимога на заміну (додатковий відпуск) матеріалів, шляхові листи
7	Відпущено будівельні матеріали на виправлення браку	24	20	Відпуск матеріалів на виправлення браку підтверджується документами: Вимога-накладна або Звіт виробництва
8	Відпущені МШП на основне та допоміжне виробництво.	23 (аналітичні рахунки)	22	Картка обліку МШП, Акт вибуття МШП, Акти на списання МШП та інструментів (пристосувань) та обмін на придатні, Особиста картка обліку спецодягу, спецвзуття і захисних засобів

Джерело: складено на підставі даних ТОВ «ЛИК ПЛЮС»

При формуванні в обліку операцій реалізації робіт з монтажу водопровідних мереж дохід визнається, зазвичай, при завершенні робіт або за етапами їх виконання. В обліку робляться проведення:

Д-т 36 К-т 703

Д-т 703 К-т 6415 «Розрахунки з ПДВ».

У господарській діяльності ТОВ «ЛИК ПЛЮС» досить поширеною є практика залучення субпідрядних організацій для виконання окремих, переважно спеціалізованих, видів будівельно-монтажних робіт. Такі субпідрядні підприємства здійснюють витрати, безпосередньо пов'язані з реалізацією укладеного будівельного контракту, та відносять їх до собівартості виконаних робіт. За підсумками кожного звітного місяця субпідрядник оформлює акт приймання виконаних робіт відповідно до умов договору субпідряду. Генеральний підрядник, у свою чергу, складає зведений акт на весь обсяг будівельно-монтажних робіт, виконаних за конкретним об'єктом. Один примірник акта, підписаний замовником, залишається у генерального підрядника, тоді як інший передається замовнику для подальшого обліку та підтвердження виконання договірних зобов'язань.

Розглянемо відображення операцій у підрядника та субпідрядника у системі бухгалтерського обліку (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Бухгалтерській облік операцій у підрядної та субпідрядної організаціях

№ з/п	Зміст господарської операції	Підтверджуючі документи	Д-т	К-т
1	2	3	4	5
Облік у підрядної організації				
1	Відображена вартість субпідрядних робіт	Акт виконаних робіт	231	631
2	ПК з ПДВ	Податкова накладна, зареєстрована у ЄРПН	641	631
3	Визнаний дохід від наданих субпідряднику генпідрядних послуг	Акт виконаних робіт	3611	7031
4	ПЗ з ПДВ	Податкова накладна, зареєстрована у ЄРПН	7031	641
5	Взаємозалік із субпідрядником на вартість генпідрядних послуг	Довідка, акт звірки	631	3611
6	Оплачена вартість субпідрядних робіт	Платіжна інструкція	631	311

Продовження табл. 2.5

1	2	3	4	5
Облік у субпідрядної організації				
1	Визнаний дохід згідно з актом виконаних субпідрядних робіт	Акт виконаних робіт	361	703
2	ПЗ з ПДВ	Податкова накладна, зареєстрована у ЄРПН	703	641
3	Відображена вартість генпідрядних послуг за об'єктом будівництва	Акт виконаних робіт	231	631
4	ПК з ПДВ	Податкова накладна, зареєстрована у ЄРПН	641	631
5	Взаємозалік з генпідрядником на вартість генпідрядних послуг	Довідка, акт звірки	631	361
6	Отримана плата від генпідрядника за виконані субпідрядні роботи	Платіжна інструкція	311	361

Джерело: складено за даними ТОВ «ЛИК ПЛЮС»

Слід зазначити, що специфіка операцій у сфері будівництва впливає і на формування показників фінансової звітності, які стосуються різних об’єктів обліку, як-то: незавершене будівництво (особливістю є облік незавершеного будівництва як окремого об'єкта, що відображає фактичні витрати на його створення); доходи і витрати за довгостроковими контрактами, які визнаються в бухгалтерському обліку пропорційно до ступеня завершеності операцій, як правило, за методом «відсотка виконання; запаси, основні засоби, розрахунки із замовниками та підрядниками.

Отже, огляд документального забезпечення обліку та звітності операцій на підприємствах будівельної галузі дав можливість дослідити їх специфіку та оцінити їх вплив на формування облікової інформації.

2.3. Моделювання оптимізації прибутку на підприємствах будівельної галузі

Прибуток виступає ключовим стимулюючим фактором та основним фінансовим джерелом забезпечення господарської діяльності підприємства. Саме він активізує використання всіх виробничих ресурсів − капіталу, трудового потенціалу, природних ресурсів і підприємницьких компетенцій − з метою створення продукції, її реалізації та формування кінцевого фінансового результату. У зв'язку з цим підвищення рівня прибутку є пріоритетним завданням будь-якого суб'єкта господарювання, оскільки визначає його економічну стійкість і можливості подальшого розвитку.

Моделювання оптимізації прибутку потрібне будівельним підприємствам для підвищення ефективності, прийняття обґрунтованих управлінських рішень, зниження витрат та управління ризиками. Це дозволяє знайти найкращий баланс між ціною, якістю, термінами та витратами на всіх етапах будівництва, що зрештою впливає на загальний фінансовий результат діяльності.

Моделювання оптимізації прибутку в будівництві – це процес використання економіко-математичних методів для знаходження найкращих рішень щодо обсягу діяльності, ціноутворення та використання ресурсів, що максимізують прибуток. Це може включати моделювання залежності прибутку від обсягів реалізації, структури проектів, собівартості, цін, а також впливу зовнішніх факторів (наприклад, ринкові умови, ціни на матеріали та інші активи, конкуренція, законодавство у сфері обліку, оподаткування) та внутрішніх (наприклад, обсяг продажів, собівартість будівництва, ефективність використання ресурсів, цінова політика).

Фактори впливу на формування прибутку будівельних підприємств зображені на рис. 2.2.

Рис. 2.2. Фактори впливу на формування прибутку будівельних підприємств

Джерело: складено за [24, с. 171]

Використання економіко-математичних методів дозволяє знаходити оптимальні значення змінних факторів, які впливають на прибуток.

Розглянемо модель визначення прибутку на ТОВ «ЛИК ПЛЮС» за допомогою програми iThink. Цей програмний продукт позиціонується як інструмент для прийняття управлінських рішень із мінімальним рівнем ризику, що дозволяє покращувати ефективність бізнес-процесів. Переваги її застосування зумовлені низкою характеристик, серед яких:

– зручний і логічно структурований інтерфейс;

– можливість побудови причинно-наслідкових діаграм для відображення взаємозв’язків між елементами системи;

– наявність широкого набору вбудованих функцій для виконання математичних, статистичних і логічних операцій;

– можливість використання спеціальних панелей та імітаторів, що спрощують опис і моделювання структур моделі [25, с. 6].

За допомогою цієї програми створюються модельні макети, що відтворюють бізнес-процеси підприємства та дозволяють аналізувати різні сценарії їх розвитку з урахуванням взаємозалежностей між окремими етапами діяльності. У системі використовується аналітичний розріз «Види діяльності», який застосовується як на рахунку 79, так і на всіх рахунках обліку доходів і витрат. Протягом звітного періоду програма безперервно реєструє господарські операції, автоматично групуючи їх за правилами бухгалтерського обліку на синтетичних рахунках та додатково в аналітичних параметрах.

Архітектура програми передбачає три рівні:

– інтерфейсний рівень, на якому відображаються блок-схеми цілісної моделі;

– рівень карти або моделі, на якому розташовуються структурні елементи моделі, визначаються напрями потоків та взаємозв’язків;

– програмний рівень, що відповідає системі рівнянь [26].

Основною робочою областю є рівень моделі, де безпосередньо здійснюється процес побудови структурно-логічної схеми.

Для формування моделі, призначеної для визначення фінансових результатів за різними параметрами, необхідним є попереднє структурування інформації щодо доходів і витрат. Перелік статей витрат міститься у довіднику «Види витрат», структура якого формується з урахуванням інформаційних потреб підприємства та завдань аналізу.

Довідник «Доходи / Витрати» застосовується для ведення аналітики за позабалансовими рахунками: В «Витрати» та Д «Доходи». Кожна зареєстрована операція відповідає певному етапу визначення фінансових результатів, що зазначається у реквізиті «Етап визначення фінансових результатів» діалогової форми документа.

Під час виконання етапу «Визначення фінансових результатів» здійснюється списання сальдо рахунків обліку доходів і витрат на відповідні субрахунки рахунку 79 у розрізі окремих видів діяльності. Водночас рахунок 98 на цьому етапі не закривається. Доходи й витрати за іншими видами діяльності формуються у процесі проведення первинних документів і не потребують додаткових процедур обробки. Сальдо всіх доходних і витратних рахунків підлягає списанню на відповідні субрахунки рахунку 79 «Фінансові результати».

Після завершення процедури закриття рахунків документом «Фінансові результати» користувач може сформувати оборотно-сальдову відомість, а для розрахунку податку на прибуток – скористатися звітом «Декларація про прибуток» (меню: Звіти / регламентовані звіти). При натисканні кнопки «Заповнити» дані у жовтих полях автоматично підтягуються з інформаційної бази, а значення у зелених полях обчислюються за вбудованими алгоритмами програми.

Розглянемо модель оптимізації прибутку через аналіз впливу змін доходів та витрат на фінансові результати ТОВ «ЛИК ПЛЮС», використовуючи облікові дані підприємства за 1 квартал 2024 року.

Вихідні дані для побудови моделі оптимізації прибутку через аналіз впливу змін доходів та витрат ТОВ «ЛИК ПЛЮС» наведено на рис. 2.3.

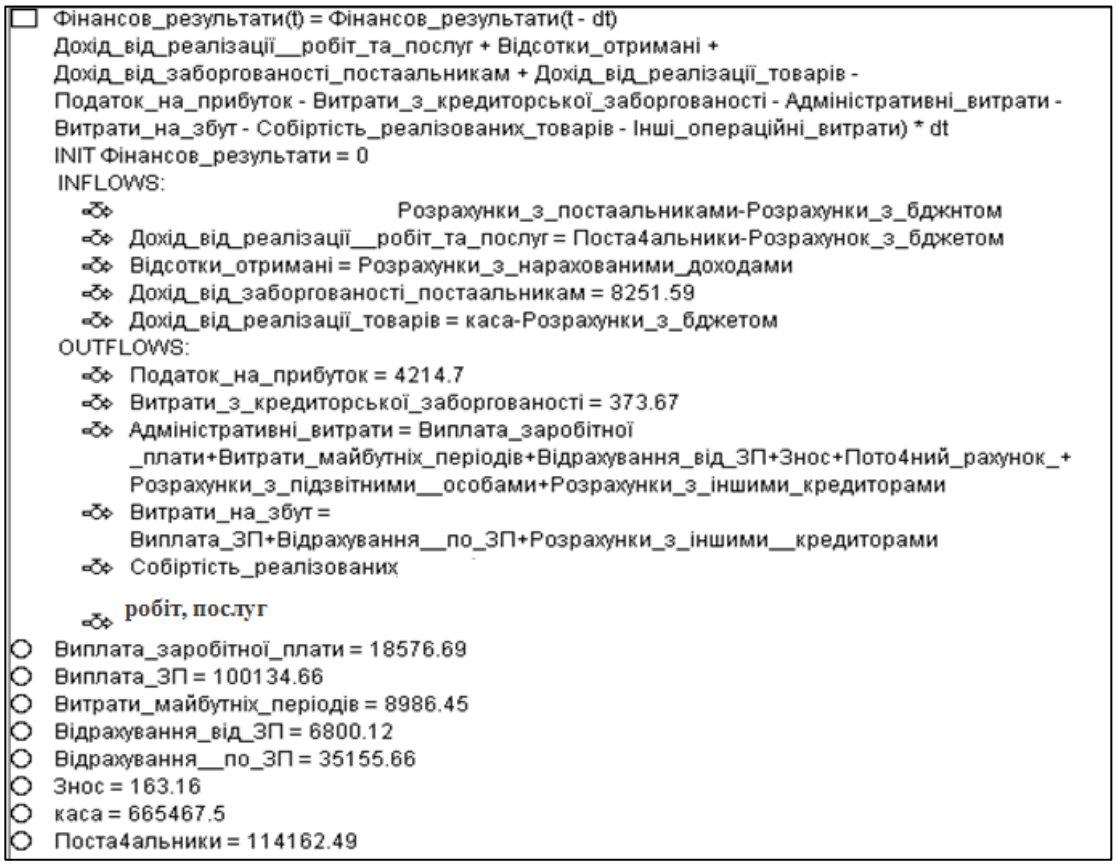
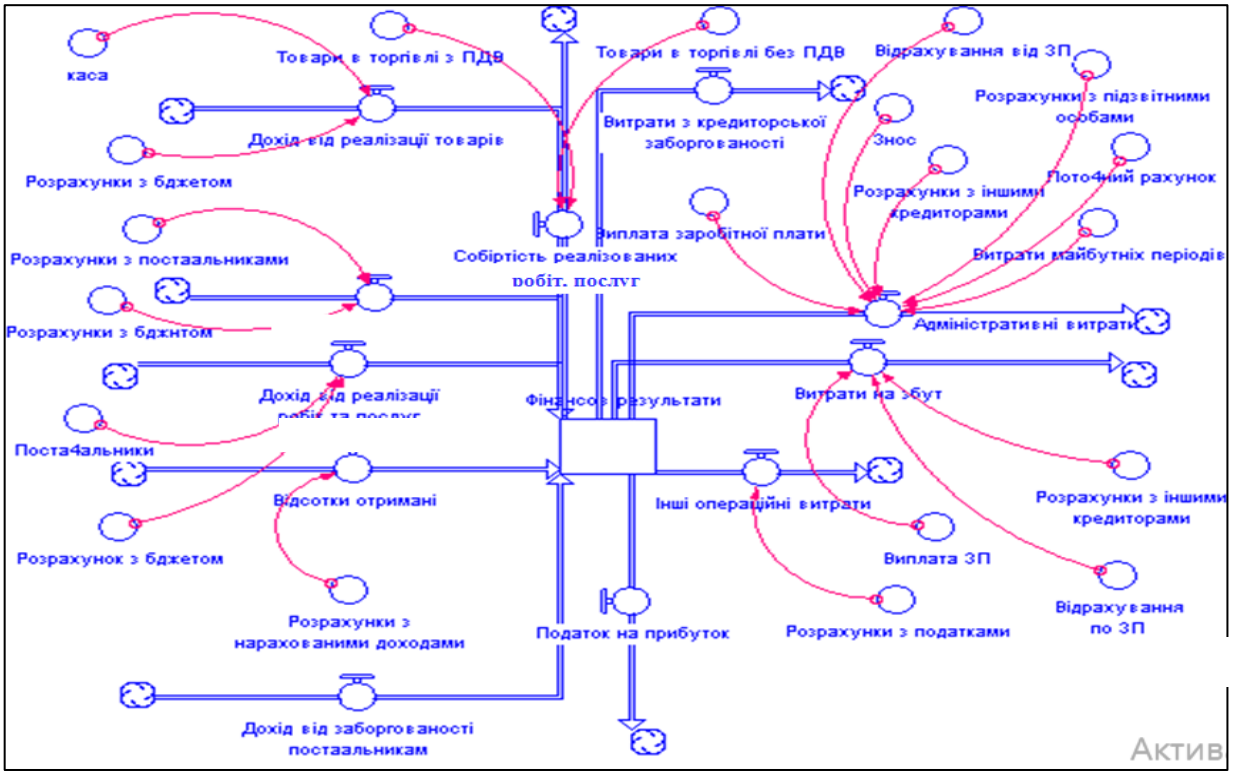

Рис. 2.3. Вихідні дані для побудови моделі оптимізації прибутку через аналіз впливу змін доходів та витрат ТОВ «ЛИК ПЛЮС» за 1 кв. 2024 року

Джерело: *складено за даними товариства*

Модель оптимізації прибутку через аналіз впливу змін доходів та витрат на ТОВ «ЛИК ПЛЮС» представлена на рис. 2.4.

2.4. Модель оптимізації прибутку через аналіз впливу змін доходів та витрат на ТОВ «ЛИК ПЛЮС»

Джерело: *складено за даними товариства*

Резервуаром моделі являється фінансовий результат ТОВ «ЛИК ПЛЮС» за 1 кв. 2024 р., що дорівнює 38,0 тис. грн. (рис. 2.5).

	1 кв. 2024
	Фінансов рез
al	0,00
0	12644,21
1	25288,42
2	38000,1

Table 1 (Untitled Table)

Рис. 2.5. Відомості для графіку формування прибутку

Джерело: складено за даними ТОВ «ЛИК ПЛЮС»

Потоками, які входять до резервуару являються доходи, а вихідними - витрати підприємства.

Графік формування прибутку підприємства, побудований у режимі рівняння можна розглянути на рис. 2.6.

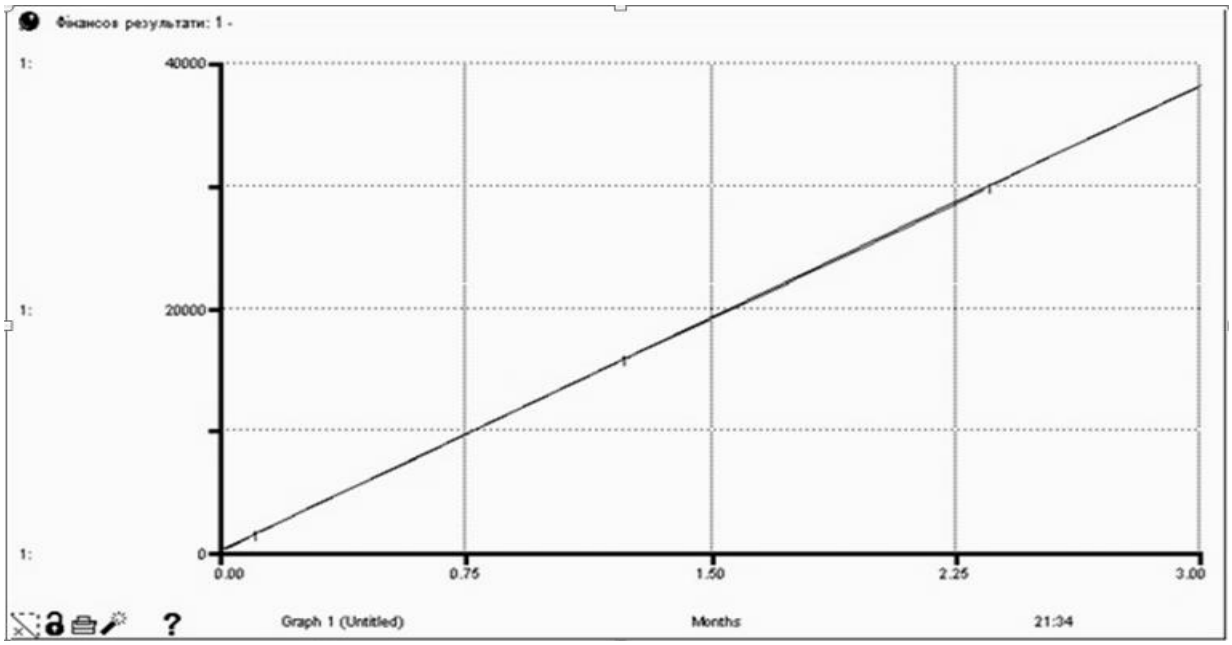

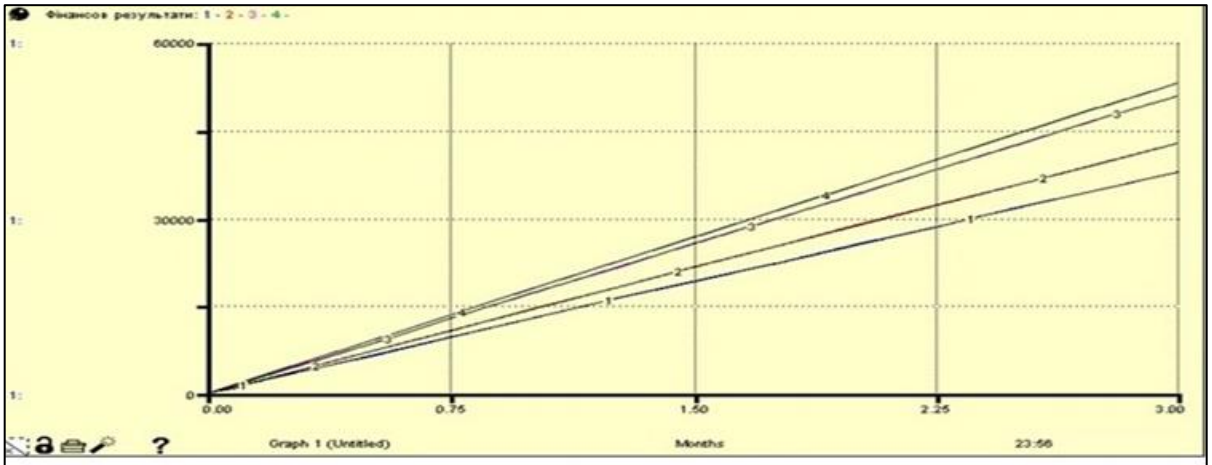
Рис. 2.6. Графік формування прибутку за 1 кв. 2024 р.

Джерело: складено *за даними ТОВ «ЛИК ПЛЮС»*

За допомогою даної моделі можна прослідкувати зміни прибутку ТОВ «ЛИК ПЛЮС» при зміні будь-якої статті витрат чи доходів.

Наприклад, підприємство визначає одним із ключових завдань оптимізацію адміністративних витрат і витрат на збут, а також підвищення рентабельності виконання ремонтних робіт у будівельній сфері. Реалізація цих заходів сприятиме скороченню загальних витрат та зростанню фінансових результатів за рахунок збільшення обсягів доходів.

Вплив змін доходів і витрат на зростання прибутку ТОВ «ЛИК ПЛЮС» наведено на рис. 2.7.

23:56 | 1 кв. 2024 | Table 1 (Untitled Table)

Months	Фінансов рез
Initial	0,00
0	17806,63
1	35613,26
2	53419,89

Рис. 2.7. Вплив змін доходів і витрат на зростання прибутку ТОВ «ЛИК ПЛЮС» за 1 кв. 2024 р.

Джерело: *складено за даними ТОВ «ЛИК ПЛЮС»*

Результати аналізу даних, наведених на рис. 2.6 та 2.7, свідчять, що скорочення адміністративних витрат на 1,721 тис. грн. забезпечує приріст прибутку за тримісячний період на 5,162 тис. грн. (друга лінія змін). Зменшення витрат на збут на 3,442 тис. грн. приводить до підвищення прибутку за аналогічний період на 10,325 тис. грн. (третя лінія змін). Відповідно до даних діаграми 4, комплексне впровадження всіх запропонованих змін дозволяє збільшити прибуток підприємства за звітний період на 15,487 тис. грн.

Підсумовуючи, зауважимо, що створення імітаційних моделей оптимізації прибутку із застосуванням факторів впливу змін доходів та витрат розширює можливості для підвищення ефективності бізнесу ТОВ «ЛИК ПЛЮС».

Висновки до розділу 2

Огляд діючої практики ТОВ «ЛИК ПЛЮС» дало змогу вивчити його організаційно-економічну характеристику, дослідити специфіку його діяльності та зазначити, як це впливає на документальне забезпечення обліку та звітності операцій на підприємствах будівельної галузі. На підставі даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності досліджуваного підприємства розроблена економіко-математична модель оптимізації прибутку із застосуванням факторів впливу змін доходів та витрат на ТОВ «ЛИК ПЛЮС» з метою підвищення прибутковості підприємства.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ

3.1. Аналіз фінансового стану та діяльності ТОВ «ЛИК ПЛЮС»

Аналіз фінансового стану будівельного підприємства передбачає вивчення його ефективності через показники ліквідності, рентабельності, фінансової стійкості та ділової активності. Основними джерелами для аналізу є фінансова звітність підприємства (Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів).

Результати аналізу ліквідності, платоспроможності та ділової активності були розглянуті у § 2.1 роботи, тому на даному етапі дослідження варто зосередитися на розкритті показників рентабельності та фінансової стійкості.

Оцінка рентабельності передбачає аналізування прибутковості діяльності будівельного підприємства, ефективності використання його капіталу та ресурсів.

Розглянемо основні показники рентабельності ТОВ «ЛИК ПЛЮС» у динаміці років.

Так, рентабельність загальних активів, яка показує, скільки прибутку створює кожна гривня, вкладена в активи підприємства, розраховується за формулою 3.1:

$$\mathbf{ROTA = ЧП / ЗА_{сер} \times 100\ \%,} \qquad (3.1)$$

де ROTA − рентабельність загальних активів, %;

ЧП – чистий прибуток;

$ЗА_{сер}$ – середньорічна вартість сукупних активів компанії.

Рентабельність загальних активів склала у :

2020 р. – (0,3 %);

2021 р. – 0,1 %;

2022 р. − 0,2 %;

2023 р. − 0,2 %;

2024 р. − 0,6 %.

Рентабельність оборотних активів, який показує, наскільки ефективно підприємство використовує свої оборотні кошти для отримання прибутку, розраховується за формулою 3.2:

$$\mathbf{RCA = ЧП/ ОА_{сер} \times 100\ \%,} \qquad (3.2)$$

де RCA − рентабельність оборотних активів, %;

ЧП – чистий прибуток;

$ОА_{сер}$ – середньорічна вартість оборотних активів компанії.

Рентабельність оборотних активів склала у :

2020 р. – (0,3 %);

2021 р. – 0,1 %;

2022 р. − 0,1 %;

2023 р. − 0,2 %;

2024 р. − 0,5 %.

Зіставлення показників рентабельності активів ТОВ «ЛИК ПЛЮС» показує, що прибутковість підприємства на кінець 2024 року зростає, що є позитивним чинником, та відповідає рівню показників рентабельності загалом по будівельній галузі (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Зіставлення показників рентабельності активів ТОВ «ЛИК ПЛЮС» у динаміці років

Джерело: складено за [23]

Рентабельність власного капіталу, яка показує, скільки прибутку приносить кожна гривня, вкладена власниками в бізнес, розраховується за формулою 3.3:

$$ROE = ЧП / ВК_{сер} \times 100\ \%, \quad (3.3)$$

де ROE − рентабельність власного капіталу, %;

ЧП – чистий прибуток;

$ВК_{сер}$ – середньорічна вартість власного капіталу компанії.

Рентабельність власного капіталу склала у :

2020 р. – (0,7 %);

2021 р. – 0,3 %;

2022 р. − 0,3 %;

2023 р. − 0,3 %;

2024 р. – 1,2 %.

Чиста рентабельність витрат, яка демонструє ефективність витрат на виробництво, роботу або надання послуг, розраховується за формулою 3.4:

$$\mathbf{ROTC = П_{опер.} / (СБ + ОВ) \times 100\ \%,} \quad (3.4)$$

де ROTC − чиста рентабельність витрат, %;

$П_{опер}$ – прибуток від операційної діяльності;

СБ – собівартість реалізованих товарів (продукції, робіт, послуг);

ОВ – операційні витрати.

Чиста рентабельність витрат склала у:

2020 р. – (0,2 %);

2021 р. – 0,1 %;

2022 р. – 0 %;

2023 р. − 0,2 %;

2024 р. – 1,6 %.

Бачимо, що на кінець звітного періоду відбулося зростання прибутку є на кожну витрачену гривню продукції, робіт, послуг, що є позитивною тенденцією.

Рентабельність продажу, яка показує, яку частину від кожної гривні продажів складає прибуток після всіх витрат і податків, визначається за формулою 3.5:

$$\mathbf{РП = (ЧП / ЗВ) \times 100\ \%,} \quad (3.5)$$

Де РП − рентабельність продажів, %;

ЧП − чистий прибуток;

ЗВ − загальний виторг.

Рентабельність продажу склала у:

2020 р. – (0,2 %);

2021 р. – 0,1 %;

2022 р. – 0,2 %;

2023 р. − 0,1 %;

2024 р. – 0,4 %.

Зазначимо, що збільшення рентабельності продажу на кінець звітного періоду (через зростання прибутку на кожну гривню від продажів) свідчить про підвищення ефективності діяльності ТОВ «ЛИК ПЛЮС» з точки зору конвертації продажів у реальний прибуток.

Показники фінансової стійкості характеризують структуру джерел фінансування та показують, яку частку активів компанія фінансує власними або довгостроковими позиковими коштами.

Коефіцієнт фінансової стійкості показує, яка частка активів фінансується за рахунок стабільного капіталу, та розраховується за формулою 3.6:

$$\mathbf{ФС = (ВК+ДЗ)/ П}, \quad (3,6)$$

де ФС − коефіцієнт фінансової стійкості;

ВК – власний капітал;

ДЗ – довгострокові зобов'язання;

П – загальна сума пасивів.

Коефіцієнт фінансової стійкості склала у:

2023 р. – 51,6 % (5152,7/ 9982,0);

2024 р. – 40,9 % (5214,5 / 12738,2).

Дані показують, що на кінець звітного періоду відбулося зменшення частки активів, які фінансується за рахунок стабільного капіталу. Це означає, що фінансова залежність від позикових коштів зростає, підвищується фінансовий ризик, що може негативно вплинути на довгострокову економічну стабільність підприємства.

Отже, з метою покращення фінансового стану та діяльності ТОВ «ЛИК ПЛЮС» управлінському персоналу пропонується здійснювати заходи щодо зниження фінансової залежності, зростання прибутковості та економічної стабільності бізнесу.

3.2. Методичні аспекти аудиту будівельних підприємств: сучасні виклики та шляхи удосконалення

Розкриття змісту та особливостей аудиту в будівельній галузі має важливе значення для організації ефективного фінансового контролю та забезпечення довіри до облікової інформації будівельних підприємств. У цьому контексті аудит розглядається як систематична, незалежна та всебічна перевірка обліку та звітності підприємства з метою підтвердження її достовірності та відповідності встановленим нормативам і стандартам.

Аудиторська процедура охоплює дослідження внутрішньої системи контролю, аналіз фінансово-господарських операцій і транзакцій, а також оцінювання відповідності формування та подання фінансової звітності вимогам національного законодавства та міжнародних стандартів.

Підсумковим документом аудиту є аудиторський висновок, який надає користувачам (інвесторам, кредиторам, регуляторним та контролюючим органам) додаткову впевненість у надійності фінансової інформації та неупередженості аудитора.

З огляду на масштабність інвестицій та складність фінансових потоків у будівельній сфері, аудит виступає ключовим інструментом забезпечення стабільності та прозорості фінансового ринку. Тому важливим є не лише розуміння технічної сторони аудиторських процедур, а й усвідомлення стратегічної ролі аудиту в підвищенні фінансової стійкості суб’єктів будівельної галузі [27; 28].

Аудит у будівельному секторі ґрунтується на низці базових принципів [29]. Серед них ключовим є принцип об’єктивності, який передбачає незалежність суджень аудитора та неупереджену оцінку показників діяльності підприємства. Важливим також є принцип адекватності, який означає застосування таких процедур, що забезпечують повне, точне та всебічне

дослідження фінансового стану підприємства.

У межах аудиторської перевірки використовуються різні методи:

- аналіз економічної (фінансової, податкової) звітності та інших об’єктів аудиторської перевірки;

- вивчення договорів, первинних документів, облікових регістрів;

- оцінювання системи внутрішнього контролю;

- перевірка правильності ведення обліку та відповідності здійснених операцій чинному законодавству.

Також варто відмітити, що будівельна діяльність пов’язана з великим обсягом операцій і складністю управління ресурсами, тому аудитори мають приділяти значну увагу обліку операцій із нерухомим майном та будівельними матеріалами. Належна реєстрація операцій передбачає документальне підтвердження вартості, визначення джерел фінансування, коректне відображення придбання матеріалів та нерухомості в бухгалтерському обліку. Точність цих процедур є передумовою правильного формування витратної частини та обґрунтованого планування інвестицій. Не менш важливим аспектом аудиту є і перевірка нарахування амортизації, невірний розрахунок якої може суттєво вплинути на достовірність обліку, звітності та розмір оподатковуваного прибутку.

Окремі вимоги законодавства щодо податку на прибуток, ПДВ, плати за землю, податку на майно та інших обов’язкових платежів також зумовлюють необхідність ретельного контролю за правильністю їх відображення у бухгалтерському та податковому обліку.

Звичайно, такі особливості діяльності потребують від підприємств ефективних механізмів контролю ризиків, пов’язаних із операціями з матеріальними активами, а також забезпечення точності даних фінансової звітності для прийняття управлінських рішень. Проте у практиці будівельних підприємств часто виникають специфічні труднощі, пов’язані з великим

обсягом операцій, багаторівневим характером проєктів та множинністю учасників будівельного процесу.

Не можна не погодитися з тим, що однією з основних проблем у сфері обліку та аудиту є складність визначення собівартості будівельних робіт. Проєкти можуть включати витрати на матеріали, оплату праці, послуги субпідрядників та інші ресурси, що потребує комплексного підходу до їх обліку. Тривалий період реалізації будівельних проєктів і можливі зміни у виробничих планах лише ускладнюють процес оцінювання витрат, визначення фінансових результатів і розрахунку податкових зобов'язань. Тому важливо формувати ефективні стратегії подолання цих складнощів, впроваджувати сучасні облікові технології та удосконалювати методи управлінського контролю [30; 31].

Аудит у будівельній галузі вимагає від спеціалістів високого рівня кваліфікації та глибокого розуміння специфіки такої діяльності. Зростання вимог до прозорості та відкритості фінансової інформації зумовлює необхідність забезпечення незалежності аудиторів і об'єктивності їх висновків. Аудитори мають детально аналізувати складні угоди, оцінювати ризики та визначати вплив фінансових операцій на загальний стан підприємства.

Серед можливих напрямів удосконалення аудиту та обліку в будівельній сфері слід відзначити:

– модернізацію законодавчої бази у сфері обліку та оподаткування для спрощення процедур і зниження податкового навантаження;

– підвищення вимог до якості аудиторських перевірок і вдосконалення професійних стандартів у галузі аудиту;

– ширше застосування цифрових технологій, аналітичних інструментів та спеціалізованих програм у процесі обліку й аудиту;

– вивчення міжнародної практики та адаптацію найкращих методик до умов вітчизняних підприємств.

Підсумовуючи, зазначимо, що у системі фінансового управління будівельна галузь є однією з найбільш складних через значну кількість операцій, високий рівень ризику та жорсткі регуляторні вимоги. Для забезпечення ефективності обліку та аудиту важливо впроваджувати сучасні методики, дотримуватися міжнародних і національних стандартів, а також активно реагувати на зміни в нормативно-правовій базі. Комплексний підхід до вдосконалення аудиторської діяльності та системи обліку сприятиме стабільному розвитку будівельних підприємств і підвищенню їх конкурентоспроможності.

Висновки до розділу 3

Отже, у роботі проведений загальний аналіз фінансового стану та діяльності ТОВ «ЛИК ПЛЮС», що дало можливість виявити напрями підвищення ефективності бізнесу у будівельної галузі. На підставі огляду проблемних питань у процесі аудиту будівельних підприємств запропоновано шляхи удосконалення методичних засад обліку та аудиту з урахуванням специфіки діяльності таких підприємств. Доведено, що всебічне поліпшення аудиторських процедур і організації бухгалтерського обліку забезпечує стійкий розвиток будівельних компаній та зміцнює їхні конкурентні позиції на ринку.

ВИСНОВКИ

З метою вирішення проблемних аспектів обліку, аналізу і контролю на будівельних підприємствах були зроблені такі висновки:

1. Доведено, що підприємства будівельної галузі мають велике значення у народногосподарському комплексі України, виступаючи каталізатором розвитку широкого спектра галузей економіки. Діяльність таких підприємств регулюється на державному рівні, забезпечуючи у достатньому обсязі нормативну базу для організації обліку та оподаткування.

2. На підставі визначення галузевих особливостей будівництва (як-то: довготривале виробництво; кошторисна природа витрат, які поділяються на нормовані та фактичні; наявність загальнобудівельних витрат − тимчасових нетитульних споруд, технічного та авторський нагляду та інші) зазначено, що бухгалтерський облік на таких підприємствах є складним, багатокомпонентним, залежним від обраної системи нормативів та характеру відносин з покупцями та замовниками.

3. Вивчено податкове регулювання у сфері будівництва та доведено, що податкові платежі прямо впливають на собівартість, прибуток та загалом на фінансову ефективність будівельних підприємств. Тому з метою зниження податкового навантаження важливо розробляти заходи податкової оптимізації, що в цілому підвищить прибутковість будівельного бізнесу.

4. Огляд діючої практики ТОВ «ЛИК ПЛЮС» дав змогу вивчити його організаційно-економічну характеристику, розглянути агреговані показники економічного стану та результатів діяльності та зазначити, що в цілому підприємство працює стабільно та має достатньо резервів для підвищення його бізнесу.

5. Зазначено, що специфіка операцій у сфері будівництва прямо впливає на формування бухгалтерського обліку та показників фінансової звітності, які

стосуються різних об’єктів обліку (незавершене будівництво; доходи і витрати за довгостроковими контрактами, розрахунки із замовниками та підрядниками тощо). У цьому контексті розглянуті особливості документального забезпечення будівельних підприємств.

6. На підставі даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності розроблена економіко-математична модель оптимізації прибутку із застосуванням факторів впливу змін доходів та витрат на ТОВ «ЛИК ПЛЮС» з метою підвищення прибутковості підприємства. Доведено, що застосування імітаційного моделювання у системі обліку розширює можливості будівельного підприємства для підвищення його ефективності.

7. Проведений загальний аналіз фінансового стану та діяльності ТОВ «ЛИК ПЛЮС» за допомогою співставлення у динаміці років показників ліквідності, платоспроможності, ділової активності, рентабельності та фінансової стійкості дав можливість виявити напрями підвищення ефективності бізнесу у будівельної галузі у напрямку зниження фінансової залежності, зростання прибутковості.

8. На підставі огляду проблемних питань у сфері проведення аудиту будівельних підприємств запропоновано шляхи удосконалення методичних засад обліку та аудиту з урахуванням специфіки діяльності таких підприємств. Доведено, що всебічне поліпшення аудиторських процедур і організації бухгалтерського обліку забезпечує стійкий розвиток будівельних компаній та зміцнює їхні конкурентні позиції на ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Діяльність підприємств: офіційний сайт Державної служби статистики України, 2022. URL : https://vvv.ukrstat.gov.ua/

2. Паламарчук О. М., Петришина С. В. *Економіка та суспільство*. Вип. № 51 / 2023. 2023. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-45

3. Коба О. В. Ризики і загрози економічної безпеки будівельної галузі України в умовах воєнного стану. *Євразійські наукові дискусії: матеріали* 4-й міжнар. наук.-практ. конф., 8-10 травня 2022. Barca Academy Publishing, Барселона, Іспанія. 2022. С. 367-371. URL: https://www.researchgate.net/profile/IvanYatsenko-2/publication/361611196_Misce_sudovo-veterinarnoi_ekspertizi_v_sistemi_sudovih_ekspertiz_ta_ii_znacenna_u_sudocinst-vi/links/62bc4bbd93242c74cad767d9/Misce-sudovo-veterinarnoi-ekspertizi-vsistemi-sudovih-ekspertiz-ta-ii-znacenna-u-sudocinst-vi.pdf#page=367

4. Титок В. В., Ємельянова О. М., Лаврухіна К. О. Розвиток будівельної сфери у воєнний час. *Ефективна економіка*. № 11 (2022). DOI: http://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.11.55

5. Про технічні регламенти та оцінку відповідності: Закон України від 15.01.2015. № 124-VIII / Верховна рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/124-19

6. Про надання будівельної продукції на ринку: Закон України від 02.09.2020. № 850-IX / Верховна рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/850-20#Text

7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996 / Верховна Рада України. URL : https://zakon.rada. gov.ua/laws/show/996-14

8. Міжнародний стандарт фінансової звітності 15 «Дохід від договорів з клієнтами»: Фонд МСФЗ. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS-15_ukr-compressed.pdf

9. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ, МСФЗ для МСП, включаючи МСБО та тлумачення КТМФЗ, ПКТ) / Рада з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASB), редакція на 12.03.2013. URL: https:// zakon.rada. gov.ua/laws/show/929_010#Text

10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999. № 290. URL: https://zakon. rada. gov.ua/laws/show/z0860-99

11. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти» Наказ Міністерства фінансів України від 28.04.2001. № 205р. № 290. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/z0433-01

12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999. № 318. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text

13. Рубцова О., Гусарова Л. Проблеми визнання доходу будівельними підприємствами України під час переходу на міжнародні стандарти. *Підприємництво та інновації*, Вип. №22. 2022. С. 31-34. https://doi.org/10.37320/2415-3583/22.5

14. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999. № 291. URL: http:zakon. rada.gov.ua.

15. Методичні рекомендації з формування собівартості будівельно-монтажних робіт: наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 31.12.2010. № 573 URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0573738-10#Text

16. Онищенко В. Бухгалтерський облік у будівництві. *Головбух.* 04.12.2024. URL: https://buhplatforma.com.ua/article/17870-bukhgalterskiy-oblik-u-budivnitstvi»

17. Податковий кодекс України: Кодекс України від 02.12.2010. № 2755-VI / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua /laws / card / 2755-17/conv

18. Про ціни і ціноутворення: Закон України від 21.06.2012 р. № 5007-VI / Верховна Рада України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/5007-17/sp:max50:nav7:font2#Text

19. Кошторисні норми України у будівництві: Наказ Міністерства розвитку громад та територій України від 01.11.2021 р. № 281. URL : https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0281914-21/sp:max50: nav7:font2#n1

20. Про затвердження Правил визначення вартості будівництва (ДБН Д.1.1-1-2000): Наказ Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 27.08.2000. № 174. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0174241-00/conv#o307

21. Онищенко В. Акт виконаних робіт 2025: бланк, зразок і правила заповнення. *Головбух.* 25.09.2025. URL : https://buhplatforma.com.ua/article/7521-yak-pravilno-sklasti-akt-vikonanih-robtakt-nadanih-poslug»

22. Половинець Д. В. Особливості обліку тимчасових будівель та споруд у будівництві. *Економічний вісник*. 2020. Вип. 4. С. 175-181. DOI 10.33244/2617-5932.4.2020.175-181

23. YouControl: офіційний сайт. URL : https://youcontrol.com.ua/sign_in/

24. Павелко О. В. Факторний аналіз фінансових результатів діяльності будівельних підприємств: методика та особливості проведення. *Вісник НУВГП.* Вип. 1(89) 2020 р. С. 168-184. URL: https://visnyk.nuwm.edu.ua/index.php/econ/article/view/ve1202015/770

25. Девід Віт, Стельмашенко Я. В, Фарина О. І. Системно-динамічні моделі: основні етапи побудови моделей системної динаміки на практиці з використанням програмного пакета iThink 10. Практ. посібник. НаУКМА, 2013. 56 с. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/ handle/123456789/9078/ Wheat_Posibnyk.pdf?sequence=1&isAllowed=y

26. Свірський Ю. Вектори застосування імітаційного моделювання в управлінні бізнес-процесами. *Економіка та суспільство*. 2024. № 61. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-71

27. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність. Закон України від 21.12.2017. № 2258-VIII. / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text

28. Огійчук М. Ф., Рагуліна. І. І., Новіков І. Т. Аудит: навч. посіб. [4-те вид., перероб. і допов.] Київ : Алерта, 2020. 852 с.

29. Міжнародні стандарти контролю якості (управління якістю), аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: https://mof.gov.ua/uk/international_ quality_control_standards_quality_management_audit_review_other_assurance_and_ related_services-779

30. Лемішовська О. С., Федак В. Я. Галузеві особливості організації обліку та аудиту на будівельному підприємстві. Економіка та суспільство. Вип. №68 / 2024. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-204

31. Краєвський В. М., Пінчук К. С. Удосконалення управлінського обліку та внутрішньогосподарського контролю у будівництві. Економічний вісник. 2020. Вип. 5. С. 98-107.

Д О Д А Т К И